

Narodna fronta je nosilec bodočnosti Jugoslavije in vsakega posameznega naroda zato, ker je gibanje ljudstva, ki je spontano in zavestno vznikla iz njegovih globin, ker je postala orožje tistih njegovih slojev, ki prinašajo napredek in bodočnost, ker je njeno jedro zveza delavcev in kmetov.

EDVARD KARDELJ

Politični položaj doma in v svetu ter naloge Narodne fronte Jugoslavije

Govor podpredsednika Zvezne vlade tov. Edvarda Kardelja na I. kongresu Enotne narodno osvobodilne fronte Jugoslavije

Beograd, 5. avgusta. (Tanjug.) Tovariši in tovarisice! V zgodovini naših narodov je bila redko katere politična formacija tako usodno povezana z življenjem svojega naroda, kot je to ENOF. Kongres fronte, to ni običajen kongres neke politične stranke ali politične koalicije. To je stvarno kongres sil, ki so predstavljale oboroženo fronto naroda, ko se je dvignil na oboroženo vstajo proti svojim zatiralcem — fašističnim okupatorjem in njihovim domačim pomagačem. Fronta je bila njegova vojska, njegov najboljši del, tisti, ki ni hotel kloniti pred okupatorjem, tisti, ki se je zoperstavil izdajstvu, kapitulantstvu, podli politični spekulaciji, oportunitizmu in strahopetnosti. To pa pomeni, da je fronta duša naroda, njegov izraz, njegova junaška vstaja, njegova ogromna večina — a to je narod sam. Zato ne more biti kongres fronte nekakšna konferenca, na kateri bi se sestavljali programi in statuti na papirju, ali se sestavljalečasne skupne volivne platforme. Kongres fronte je kongres osnovnih ljudskih množic, onih množic, ki s svojim delom ustvarjajo bogastvo te dežele in vseh onih, ki s svojo svobodoljubnostjo in naprednostjo, s svojo trdovratno borbo za resnično ljudsko demokracijo odpirajo našim narodom poti k napredku in blagostanju. Kongres fronte je kongres onih, ki so na svojih ramenih nosili glavno breme osvobodilne vojne, onih sil, ki so resnično in edine branile svobodo in interese svojih narodov v najtežjih dneh njihove zgodovine. Veličastni razmah narodno osvobodilne vstaje in z njo v zvezi Narodno osvobodilne fronte, ki je bila politični izraz te vstaje, je neprijetno presenetil ne samo okupatorja, temveč tudi vse reakcionarne sile vladajočih krogov stare Jugoslavije. Oni so 23 let z vsemi mogočimi sredstvi dušili te sile, ki so se dvignile v oboroženo vstajo proti imperialističnim zatiralcem našega ljudstva. Toda Narodno osvobodilna fronta se ni pričela razvijati šele v narodno osvobodilni vojni. Ona ima svoje korenine še v stari Jugoslaviji. Njeni prvi elementi so vse tiste demokratske sile stare Jugoslavije, ki so nastopale proti zatiralški hegemonistični politiki režimov stare Jugoslavije, proti reakcionarnim oporiščem teh režimov pri posameznih narodih Jugoslavije, proti izkoriščevalskim klikam, ki so odločale na vrhovih stare Jugoslavije in ki so v stari Jugoslaviji imele vodilne položaje. To so bile sile, ki so se prav tako borile tudi proti trilemu in breznačelnemu »sporazumštvu« in za resnično enakopravnost narodov ter za resnično demokracijo. Te sile so bile neprestano preganjane in zatirane. Proti njim niso nastopali samo reakcionarni režimi, temveč tudi nekateri reakcionarni krogi, ki so se sicer imenovali »opozicija«. Oni so se bali aktivnosti ljudskih množic in njihove volje. Borili so se za oblast, a ne za demokracijo, in v katerem bi mogla priti do izraza prava volja ljudskih množic. Po zaslugi takega značaja teh reakcionarnih krogov je bila n. pr. tudi posledica sporazuma Cvetković-Maček prav v tem, da se je protidemokratsko državne politike še okrepila in da je bila po tem sporazumu profašistična diktatura v Beogradu podprta še z drugo reakcionarno profašistično diktaturo v Zagrebu. Razumljivo je, da takšen politični razvoj ni mogel zadovoljiti demokratskih množic naših narodov. Proti tej politiki se je dvigal močan demokratski val v stari Jugoslaviji ter postajal vedno močnejši posebno v zvezi s profašistično in kapitulantsko zunanjo politiko, ki so jo vodili ti režimi. Ta narodni demokratski protest je dosegel svoj vrhunec po podpisu trojnega pakta s strani nekega izdajalskega in kapitulantskega kroga v vladi in v vojski, posebno pa 27. marca in v dneh neposredno pred Hitlerjevimi napadom na Jugoslavijo. Samo redki posamezniki iz vrhovih oficijelnih strank so v teh dneh šli s svojim ljudstvom. Vsem je jasno, da so se ljudske množice pričele zbirati okoli tistih vodilnih sil, ki so ostale zveste demokratskim načelom in ki niso bile pripravljene kapitulirati pred fašističnim pritiskom. To so bile poleg Komunistične partije tiste svobodoljubne in demokratske skupine, ki so se že prej na en ali drug način, bodisi kot samostojne skupine, bodisi kot deli raznih strank zoperstavile politiki vodilne večine v teh strankah. Tako razpoložene ljudstva, njegovo globoko razočaranje v vodstvo starih strank in starih vrhov državne oblasti in vojske sploh z ene strani ter obstoj demokratskih subjektivnih sil, ki so ljudskim množicam pokazale pot borbe za osvoboditev izpod okupatorja in za vzpostavitev oblasti demokratskih sil in enakopravnosti narodov z druge strani — to je

bil izvor sil za organizacijo borbe Narodno-osvobodilne fronte. Gotovi ljudje v domovini in v inozemstvu, ki jim sedanje stanje v Jugoslaviji ni všeč in ki bi hoteli Narodno-osvobodilno fronto prikazati kot eno izmed mnogih političnih formacij, zelo radi naglašajo, da je Narodno-osvobodilna fronta pridobila sedanji položaj v Jugoslaviji — a posebno Komunistična partija znotraj fronte — zaradi posebnih okoliščin, to se pravi slučajno. Z naglašanjem tega momenta hočejo reči, da fronta nima pravice danes voditi izgradnjo nove Jugoslavije in da nima pravice reči, da o nekaterih pridobitvah narodno-osvobodilne borbe ne more biti diskusije. Pri tem mislijo na dve osnovni pridobitvi — na narodno oblast, izraženo v narodnih odborih, in na enakopravnost narodov, ki je izražena v federaciji. Potrebno je, da si bližje pogledamo, kakšne so bile te »okoliščine«. Po zlomu stare Jugoslavije aprila 1941. leta so se pri vseh narodih Jugoslavije pojavili v glavnem sledeči trije politični činitelji: To so odkriti izdajalci kvistlingovskega tipa — Pavelić, Nedić in Rupnik. Ti izdajalci sami po sebi niso bili nikoli v stanju ustvariti si trdno osnovo v ljudskih množicah. Ljudstvo jih je v ogromni večini zasovražilo in preklelo. Njihova moč se je v glavnem sestajala iz pomoči, ki so jo dobivali od tujega okupatorja in od tistih prikritih agentov, ki bodo pozneje o njih govorili. Med narodno-osvobodilno vstajo so se oni resnično pojavljali kot vojni činitelj poleg okupatorja, v političnem pogledu pa ljudskih množic niso mogli pritegniti za svoje cilje.

Druga skupina je sestavljena iz ljudi, ki so nastopali proti narodno-osvobodilni vstaji z geslom: »Čakati, ne dati žrtve, biti lojalni do okupatorja in kvistlingovcev, vstopati v njihovo vojsko, ne podpirati partizanov, boriti se proti komunistu itd.« Tipični predstavniki te linije so bili v začetku narodno-osvobodilne vstaje v Srbiji Draža Mihajlović, v Hrvaški Vladko Maček, v Sloveniji tako imenovana »sredina«, v Makedoniji pristaši prijateljskega in lojalnega do fašistične Bolgarije itd. Stvarno je bila to druga stran ene in iste profašistične reakcije, ki je pripravljala trojni pakt in vse ne sreče, ki so zadele narode Jugoslavije. To so bili ljudje in klike, ki so bile v stari Jugoslaviji nosilci (reševalci?) protidemokratskih režimov, ki so jemali ljudstva pravice. To so bili ljudje, ki so se bali oboroženega ljudstva in ki so hoteli izkoristiti okupatorja zato, da zadušijo demokratske sile, katerih so se bali. Izkazalo pa se je, da niso ostali samo pri političnih geslih. Zato je Draža Mihajlović na čelu srbske reakcije izdajalsko napadel za hrabro srbski narod, ko se je 1941. leta junaško dvignil v vstajo proti Nem-

cem. Zato so njegovi agenti v Hrvaški odobravalni ustaško klanje srbskega ljudstva na Hrvaškem in v Liki, zato so proglasili domobrance za hrvaško narodno vojsko in pozivali Hrvate, da vstopijo v to vojsko in ne v partizane. Zato so ustanovili svoje belo gardo in ustaško milico, zato so vodili ogrorno kampanjo proti narodni vstaji in pozivali ljudstvo, naj se dvigne proti partizanom. Ta vrsta izdajalcev je postala najhujša opora okupatorja, Nedića, Pavelića, Rupnika itd. Oni so jim ustvarjali vojsko, oni so bili glavna politična opora njihovega režima. Zato se njihova odgovornost ne more ločiti od odgovornosti odkritih kvistlingovskih izdajalcev.

Tretja skupina je bila protinarodna reakcionarna emigracija, ki se je v svojem največjem delu spreminila v odkrito profašistično oporišče. V aprilu 1941. leta je brez sramu pobegnila iz dežele in zapustila svoje ljudstvo. Toda tem reakcionarnim voditeljem to ni bilo dovolj. S kraljem na čelu so storiili vse, da bi zvezali roke svojemu ljudstvu, ki se je hotelo boriti proti okupatorju. Politično in materialno so podpirali sovražnike ljudstva, okupatorjeve pomagače, klevetali junaško borbo ljudstva in povečevali izdajalce naroda. Samo zelo redki iz te emigracije so se v emigraciji dvignili proti takemu zločinskemu delovanju, samo ti redki med njimi so ostali zvesti svojemu ljudstvu. Ti ljudje se nahajajo danes med nami v fronti, medtem ko drugi, ali kujejo v inozemstvu zarote proti svojem ljudstvu, ali pa v domovini zmanj poskušajo zadržati zgodovino in se zoperstavljajo tistemu, čemur se zoperstaviti ni mogoče, poskušajo rušiti ono, kar je zgrajeno s krvjo in ogromnimi žrtvami. To je bila ena fronta. Po številu je bila majhna in je predstavljala samo peščico protiljudskih oseb, ki jih je ljudstvo zasovražilo in odvrglo. »Velika« pa je bila ta fronta po svojih zločinih in po svojem sovražstvu do ljudstva. Njena moč je bila v tem, da jo je podpiral okupator in mnogi drugi reakcionarni krogi v svetu.

Na drugi strani so bile ljudske množice, ki so se hotele boriti in ki so se dvignile proti okupatorju. Komunistična partija je bila tista, ki je poklicala v brezobzirno borbo proti okupatorju in njegovim pomagačem in na oboroženo vstajo. Pri tem je ponudila roko vsem, ki so ljubili svobodo svojega ljudstva, ki so sovražili fašistično tiranijo. To roko so sprejeli tisti, ki so ostali zvesti svojemu ljudstvu. To ni bil blok, ustanovljen za volilne kombinacije, niti politična koalicija za delitev pozicij na oblasti, to je bila bojna zveza demokratskih sil, zveza ljudi, ki so mislili na svoje ljudstvo in na svojo svobodno bodočnost. Ljudi, ki so drzno prevzeli v najtežjih dneh nase odgovornost za to, da popeljejo ljudstvo v oboroženo borbo proti okupator-

ju in da v tej borbi ali zmagajo ali zginejo. Ti ljudje so nasproti izdajalskim, kapitulantskim in oportunističnim geslom o sodelovanju z okupatorjem, o lojalnosti, o čakanju itd., na svoje zavestno napisali geslo: »V vstajo, k orožju za svobodo, za samoohranitev, združenje in enakopravnost jugoslovanskih narodov, za demokratsko oblast!« Ljudske množice so to geslo sprejele in postala je neuničljiva moč. Stiri leta so se jugoslovanski narodi borili proti nemško-italijansko-madžarsko-bolgarskim okupatorjem, proti Paveličevim ustašem, proti Nedičevim in Ljotičevim korpusom, proti Krekovi in Rupnikovi beli in plavi gardi, proti raznim italijanskim protikomunističnim milicam, proti Mihajlovičevim četnikom, proti Mačkovi beli gardi, domobrancem in vsakovrstnim razbijanjem, proti makedonskim mihajlovičevcem, črnogorskim separatistom, slovenskim in hrvaškim klerofašistom, proti emigrantskim vladam v inozemstvu, proti intrigam reakcionarnih krogov v inozemstvu, proti divji klevetniški kampanji,

patorju in njegovim pomagačem. Preidimo sedaj — da nam bodo gornja dejstva jasna — na kratek pregled glavnih etap v razvoju narodno-osvobodilne borbe:

Po 27. marcu je bilo jasno, da stoji Jugoslavija pred vojno. Široke ljudske množice so zahtevale učinkovite ukrepe v pogledu čiščenja pete kolone in v pogledu ustvarjanja enotnosti, s katero bi bilo mogoče vzdržati resen in daljši odpor proti navalu nemškega vojnega stroja. Potrebno je bilo oborožiti ljudstvo in pripraviti ga na domovinsko vojno proti fašističnim osvajačem. Toda ničesar od tega se ni zgodilo. Vojska je imela po 27. marcu v svojem sestavu iste osebe, ki so se dogovorile za podpis trojnega pakta, in ti ljudje, namesto da bi pripravljali ljudstvo za odpor proti sovražniku, so iskali novih možnosti, da vseeno uresničijo trojni pakt. Maček je ponovno ponudil Mussoliniju Hrvaško kot neodvisno državo in ukazal aretirati in zapirati v koncentracijska taborišča najboljše ljudi hrvaškega naroda, lju-

Otvoritev tretjega zasedanja AVNOJ-a

Včeraj popoldne je bila v Beogradu svečana otvoritev tretjega zasedanja AVNOJ-a Antifašističnega sveta narodne osvoboditve Jugoslavije, vrhovnega zakonodajnega in izvršnega predstavništva Jugoslavije. Minilo je več kot poldrugo leto od drugega zasedanja AVNOJ-a, ki je postavilo temelje nove demokratske federativne Jugoslavije, ki je uzakonilo v borbi in po volji ljudstva izbrano narodno oblast. Zgodovinski odloki drugega zasedanja so dali narodom Jugoslavije novega poleta in samozavesti, da so še smelejši pri volitvah. To je bila pot bratstva, pot enakopravnosti in resnične demokracije in ker so bile to zahteve ljudskih množic, je ta pot morala biti zmagovita. Nova, fašistov svobodna Jugoslavija, predstavlja danes steber demokracije v Evropi. Naklep domačih reakcionarjev in njihovih mednarodnih pomagačev, ki so hoteli narode Jugoslavije ogojlati za priborjene svoboščine, so propadli.

Danes, ko vstopa Jugoslavija v dobo izgradnje miru in sodelovanja med narodi, bodo narodi Jugoslavije pokazali, kaj mislijo in kaj hočejo, pokazali, da je z orožjem priborjena oblast res izraz težnje najširših ljudskih množic. To se bo zgodilo pri volitvah za ustavodajno skupščino, ki se bodo vršile tri mesece po končani vojni, kot je bilo določeno v sporazumu Tito-Subašić. Zato je glavna naloga tretjega zasedanja AVNOJ-a pripraviti vse potrebno za volitve v ustavodajno skupščino. Sprejel bo več zakonov zakon o ustavotvorni skupščini, zakon o volilnih seznamih, zakon o vo-

litvah, zakon o združevanju in zborovanjih, zakon o sodiščih, zakon o agrarni reformi in druge. Prva točka na tretjem zasedanju AVNOJ-a bo pa vprašanje razširjenja AVNOJ-a. Tovariši Kardelj je izjavil, da bo AVNOJ pri tem izhajal iz predloga, ki ga je dala Krimška konferenca, da se namreč sprejmejo v AVNOJ-u tisti člani skupščine iz leta 1938, ki se niso kompromitirali s svojim sodelovanjem z okupatorjem. Takih poslancev pa ne bo mnogo, je dejal tov. Kardelj, kajti Stojadinovičeve volitve leta 1938 so bile ene najbolj nedemokratskih in volilni rezultati nesramno potrjeni. Vlada lista na teh volitvah je bila lista JRZ, je bil eden izmed Hitlerjevih pomagačev v pripravi za to vojno, kot je dejal tovariš Kardelj. Kar se pa tiče opozicijskih poslancev, se je njih znaten del omadeževal v sodelovanju z okupatorjem. Zato bo razširjen AVNOJ tudi z določeni številom poslancev, ki jih bodo določile razne demokratske skupine. S tem razširjenjem bi bile zajete vse tiste demokratske politične struje, ki se pojavljajo zdaj v našem političnem življenju, je dejal tovariš Kardelj. Tako bo tretje zasedanje AVNOJ-a pomenilo odločen korak naprej v normalizaciji našega javnega življenja in postavilo nerazrušljive temelje za nadaljnji razvoj in poglobitev naše demokratske oblasti.

proti izdajalcem v svojih lastnih vrstah, proti strankinim trpljenjem ljudstva, proti pramnjakanju, proti gladi, slabo oboroženi, bosji in raztrgani. Borili so se proti vsemu temu in končno zmagali. Glejte, to je izvor in zgodovina Narodno-osvobodilne fronte. To so tiste posebne okoliščine, ki so pripeljale Narodno-osvobodilno fronto na oblast in ki so dale vodilno vlogo Komunistični partiji Jugoslavije. Ali more kdo trditi, da bi fronta pod takimi pogoji zmagala, če ni predstavljala samo ljudstvo? V vsem času narodno-osvobodilne vojne je bila Narodno-osvobodilna fronta organizacijska oblika borbe naših narodov proti okupatorju in njegovim odkritim in prikritim pomagačem. Vsi rodoljubi naših narodov so se borili v fronti, ne da bi se vprašali za politično-strankarsko pripadnost, ali pa so s simpatijami gledali njegovo borbo, ako niso mogli v njej sodelovati. Na drugi strani pa so ostali izdajalci, kapitulanti, politični spekulanti in oportunisti, ljudje, ki so bili zapeljani s sovražno propagando. Sprito tega lahko danes s pravico in ponosom rečemo: Narodno-osvobodilna fronta to je ljudstvo samo. Brez Fronte ne bi bilo Jugoslavije. Brez Fronte Jugoslavija ne bi zavzemala tako viden položaj med zavezniki narodi, kot ga danes zavzema. Brez Fronte ne bi bilo Jugoslaviji demokracije. In vse te uspehe je Narodno-osvobodilna fronta mogla doseči samo zato, ker je bila borbena zveza svobodoljubnih osnovnih ljudskih množic in taka mora ostati tudi v bodočnosti, če hočemo, da bo v mirni izgradnji dala toliko, kolikor je dala v času oborožene borbe proti oku-

di, ki so bili za obrambo Jugoslavije pred fašističnim navalom. Maček je hotel s tem dokazati fašističnim razbojnikom svojo vdanost. Toda njegova ponudba je bila odbita, ker je bil za neodvisno Hrvaško že določen drugi — poglavnik Pavelić. Gestapovski generali, kakor so bili Nedić, Rupnik in mnogi drugi, so pripravljali izdajstvo in nihče jih ni odstranil kljub dejstvu, da je Komunistična partija že pred 27. marcem objavila dokument, v katerem je bilo neizpodbitno dokazano, da se Nedić in (Bora) Marković nahajata v službi nemške špijonaže. V takem stanju je Hitler napadel Jugoslavijo. Vsa petokolonaška in kapitulantska reakcija doma, od Nedića do Mačka in Natlačenca, si je z vsemi silami prizadevala, da bi se vojna zaključila čim prej s kapitulacijo, to je, da bi se zagotovila čimprejšnja zmaga nemških fašističnih tolp in da se čim prej ustvarijo pogoji za sodelovanje z okupatorjem. To se je posrečilo. Odpor rodoljubov v posameznih krajih ni mogel preprečiti sramotnega poraza, ki ga je pripravila in izvedla peta kolona v vrhovih državah in vojske. Vsi ti dogodki so bili izredno važen nauk za široke ljudske množice. Čeprav je bila vojna kratka in brezuspešna, je vendarle utrčila enotnost najnaprednejših demokratskih sil na čelu s Komunistično partijo. Ta enotnost se je pričela ustvarjati že pred vojno. Te sile so se v vojni edine znašle, edino one so se na nekaterih krajih zavestno in organizirano uprle naletu nemških armad. Čim je okupator zasedel naše kraje, se je naslonil na svoje stare prijatelje.

Nadaljevanje na 2. strani

Nadaljevanje in konec govora tov. Edvarda Kardelja

IV. zasedanje ZAVNOH-a v Zagrebu

jač. Tak »enostanski ustroj« je obstojal ves čas vojne. Proti okupatorju in njegovim pomagačem so se na strani zaveznikov v naši deželi borile izključno demokratične sile, združene v Fronti, in niče drugi. Narodna fronta danes samo nadaljuje poslanstvo osvoboditve svojega ljudstva in vzpostavljane demokratične ljudske oblasti. Poslanstvo, ki ga je začela Fronta vršiti za časa vojne, in ki ne more biti zaključeno, dokler bodo ostanki preteklosti grozili pridobitvam osvoboditve. Pri nas je demokracija za ogromno večino ljudskih množic. Ne, nikakor se ne sramujemo povedati, da nočemo dati pravice, da bi se koristili s pridobljeno demokratično svobodo in da bi rovarili, onim, ki so do poslednjega dneva sodelovali z okupatorjem, niti onim, ki so v preteklosti odvezali našemu ljudstvu demokratične pravice in vzpostavljali razne reakcionarne protifašistične diktature. Razen tega pri nas velja tudi to, kar je rekel tovariš Tit: »Očitajo nam, da nismo dovolj nagli, kadar gre za dovoljenje, da odpro stranke svoje trgovine.« Že večkrat sem dejal, da nisimo proti strankam, tem bolj, ker nekatere že koristno sodelujejo v Narodni fronti, onim pa, ki so izven Fronte, je treba dati tudi s formalne strani dovoljenje za delovanje, ker že itak delujejo. Kdo so te stranke? Skupina ljudi, ki so bili prej voditelji. Ti mislijo, da jih to ljudstvo, ki je šlo za njimi, čaka, samo da se pojavijo, pozabljajo pa, da lahko ostanje generalni brez vojske. Mislim, da bo prišel čas, ko se bodo o tem pričeli. Prišel bo ta čas in ničesar nimamo proti temu: Naj delajo, pa bomo videli, kdo bo šel z njimi. Sestajajo se, imajo sestanke in konference, pred mednarodno javnostjo pa pripovedujejo, da smo prepovedali stranke, kar ni resnica. Naj zahtevajo, da odpro svoje trgovine, in mi jim bomo dali dovoljenje, da jih odpro. Glavni argument sovražnikov in nasprotnikov sedanjega stanja je, da to stanje ni demokratično, da temelji na enostranskem sistemu itd. To govore v glavnem oni ljudje, ki so v stari Jugoslaviji ali ustvarjali ali podpirali protiljudske diktature. Mi se jih ne bojimo, ker jih dobro poznamo, dobro pa jih pozna tudi ljudstvo. Volitve za ustavodajno skupščino bodo kmalu pokazale, kaj pomeni Fronta za Jugoslavijo, kako je z neštevilnimi vezmi povezana z našimi narodi, pokazale pa bodo tudi, da je v naši deželi še preveč demokracije za one, ki se hoče ljudske volje. Za zdaj pa pustimo na strani te sence preteklosti. Vse njihovo delo mora neizbežno biti brez uspeha, preprosto zato, ker ne morejo obrniti kolesa zgodovine nazaj, ki so ga naše ljudske množice krepko zavrtile naprej. Da pa bi ti ljudje zares in do konca doživeli končni zlom, je potrebno, da se Narodna fronta z vso energijo vrže na delo, na čim hitreje in čim uspešneje izpolnjevanje svojih zgodovinskih nalog. Menim, da so te naloge v prvi vrsti: obramba pridobitve narodno-osvobodilne borbe ter čim hitrejša in čim intenzivnejša obnova in izgradnja naše dežele. Pri tem je treba poudariti predvsem sledeče momente:

1. Fronta mora biti glavna gonilna sila vsega notranjega razvoja in izgradnje nove demokratične Jugoslavije. Njena naloga je, da vsak dan in neposredno mobilizira ljudske množice na vseh področjih življenja našega ljudstva. Fronta mora biti ona, ki bo dajala intenzivnost in čim hitrejši tempo in čim večjo uspešnost vsem ukrepom, ki jih podvezujemo, da bi si naša dežela čim prej ozdravila rane, ki jih je zadala vojna, in da bi naše ljudske množice čim prej mogle zgraditi zase življenje, ki je dostojno človeka. Ni naloga Fronte samo v tem, da združuje ljudske množice na skupni programski osnovi, ampak predvsem v tem, da bo Fronta početnik aktivnosti, dela, upornega obvladovanja težko, organiziranja čim hitrejšega tempa v izvrševanju nalog. Naša dežela mora biti prežeta z duhom aktivnosti in delavnega poleta, ta duh pa mora prineseti v naše ljudske množice Narodna fronta, kakor ga je prinašala v teku narodno-osvobodilne vojne.
2. Če je naloga Fronte taka, potem je jasno, zakaj polagamo težišče prav na osnovne, na krajevne, na terenske odbore Fronte. Fronta mora biti tam, kjer se dela, kjer se rešujejo vsakodnevne praktične naloge, kjer je treba voditi, dajati pomoč in iniciativno raznim organom za izvršitev raznih ukrepov. Tako nalogo mora Fronta opravljati samo tedaj, če so njeni člani organizirani v skupnih krajevnih odborih ali v njenih višjih organih in na ta način — vsak po svojih možnostih — prostovoljno in zavestno sodelujejo v skupni akciji. Brez stalne krepitve krajevnih odborov, brez njihove izgradnje po načelu, da morajo biti tam, kjer se dela, bi bila Fronta mrtva črka na papirju in ne bi mogla izvršiti svoje zgodovinske naloge.
3. Ni pa dovolj razviti samo aktivnost. Aktivnost bo toliko večja, kolikor bo jasnejša širokim ljudskim množicam perspektiva razvoja nove demokratične Jugoslavije, kolikor bodo ljudskim množicam jasnejši neposredni bližnji cilji vse narodne aktivnosti. Neprestano je treba razvijati in dvigati zavest ljudstva, učiti ga na njegovih lastnih izkustvih. Danes je predvsem važno to, da Fronta vsadi v ljudske množice zavest o tem, da naše delovne množice danes grade zase svoj lastni dom, da so vsi napori v njih lastno korist da je treba danes gledati na državo povsem drugače, kakor pa so jo gledali prej, ko je bila država orodje zatiralcev delovnega ljudstva. Toda to dejstvo morajo naše ljudske množice občutiti tudi v praksi, ne pa samo v besedah. Zato Fronta svojih nalog ne sme reševati s pove-

ljevanjem, ampak s prepričevanjem in s tako organizacijo dela v naši deželi, ki združuje interese posameznikov z interesom skupnosti. To je najboljša pot, da bodo tudi najširše ljudske množice pojmile bistvo dogajanja v naši deželi.

4. V zvezi z zgoraj omenjenimi dejstvi je posebno važno poudariti neko posebno nalogo Narodne fronte, to pa je gospodarska vzgoja množic. Danes se nahajamo v težkih gospodarskih prilikah. Toda ti rezultati se še niso pokazali v tem, da bi mogli bistveno popraviti izredno težak položaj naših delovnih množic, onih množic, ki so na svojih ramenih nosile vsa bremena vojne in ki še danes nosijo glavno breme obnove naše dežele. Nismo navajeni, da bi objubljali ljudskim množicam nekaj, kar ni mogoče izpolniti. Danes bi bilo zločinsko govoriti ljudskim množicam, da je bistveno poboljšanje njihovega položaja neposredno pred njimi, če tega ne moremo stvarno zagotoviti. Namesto praznih obljub je treba ljudskim množicam dati jasno zavest o tem, da je naš gospodarski dvig odvisen v prvi vrsti in skoraj edino le od nas samih, od aktivnosti in požrtvovalnosti delavcev, kmetov in vsega delovnega ljudstva, od dobre organizacije dela, od kar največje delovne discipline, od kar največje štednje na vsakem koraku, od stalnega povečevanja produktivnosti, dela, z eno besedo, od našega dobrega dela. Niče drugi nam ne more zares pomagati. Važno je, da vsak naš delovni človek razume, da je njegovo delo del splošnega dela, da je od njegovega dela odvisen del splošnega uspeha. Zato je treba pričeti z dobro organizacijo dela od spodaj. Tu je treba prepričati množice v tem smislu, da bodo same naše vedno in vedno nove oblike za povečanje produktivnosti dela, za boljše organizacijo, za večjo štednjo, za večje rezultate. V tem nam morajo biti vzor sovjetski delovni ljudje, ki so tako rekoč iz ničesar ustvarili čuda. To so dosegli samo zato, ker so delovne množice pojmile tesno povezanost interesov posameznika in dela posameznika z interesom skupnosti in z rezultatom dela skupnosti. Naše množice morajo delati povsod, kakor dela dober gospodar za svojo hišo. Način dela naših ljudi mora biti tak, da ne bodo čakali pomoči od zgoraj, ampak da bodo z lastno iniciativo našli sredstva in možnosti, da bodo zadostili svojim najnujnejšim potrebam in da bodo izvršili svojo nalogo v okviru celotnega načrta. Samo tedaj bo tudi pomoč s strani in od zgoraj, pomoč naših zaveznikov resnično, dobro in uspešno izkoriščena. Fronta, ki nosi danes odgovornost za razvoj te dežele, ima v prvi vrsti nalogo v tem smislu vzgajati široke ljudske množice. Špekulante, ki prihajajo z lažnimi obljubami, da bi postali popularni, je treba razkrinkavati pred množicami ter jim ne smemo dopustiti, da bi motili delovne napore naših narodov.

5. Vsi naši napori bi bili zaman, če ne bi znali stalno razvijati široke iniciativne množice od spodaj. Sovražniki ljudstva in topoglavni filistri se danes rogajo naporom Fronte in oblasti, naporom, ki jih te podvezujemo, da bi se v delovnih množicah razvil tekmovalni, udarniški, neprestana delovna aktivnost, delovna aktivizacija onih slojev, ki so bili prej potisnjeni na stran itd. Res vse te oblike so do danes pri nas še na relativno nizki stopnji razvoja. Toda v teku vojne so že dale ogromne rezultate, brez katerih bi bilo nemogoče samo pomisliti na uspehe, kakor smo jih do sedaj dosegli. Svoje velike rezultate dajejo danes in bodo dale še večje v bodočnosti, če jih bomo neprestano razvijali, neprestano krepili. Razumljivo je, da v iniciativno množice ne more imeti zaupanja oni, ki se je vedno bal demokratične volje svojega ljudstva, ki nikdar ni veroval v ustvarjalne moči svojega naroda. Mi pa smo se pripravljali in smo pričeli z uporom proti okupatorju in njegovim pomočnikom, ker smo verovali v zavest ljudstva in Narodna fronta postavlja danes svetle perspektive bodoče sreče in blagostanja našega ljudstva, ker veruje v svoj narod. Ona svojemu ljudstvu ne objublja sreče in blagostanja, to je, ne govori svojemu ljudstvu, da mu bo prinesla vse to na krožniku, ampak mu kaže pota in orožje, s katerim bo naše delovno ljudstvo ustvarilo zase srečo in blagostanje. Zato se Fronta zaveda, da ne more biti v tem ne uspeha in ne zmage, če ne bo uspeva v neprestanem razvijanju in krepitvi iniciativne množice od spodaj. Zato mora biti Fronta organizator in voditelj delovnega tekmovalnega, udarniškega, delovne iniciativne itd.

6. Kadar govorimo o delu, je treba govoriti tudi o tempu. Naloga Fronte je zagotoviti na vseh področjih našega življenja kar največjo hitrost v izvrševanju nalog. Fronta mora biti največji sovražnik birokratske počasnosti, zavlačevanja in zadrževanja vsega delovnega procesa. Fronta mora dati obnovi naše dežele, zgraditvi nove demokratične federativne Jugoslavije ono živo notranjo dinamiko, ki bo sama po sebi uničila birokratično počasnost.

7. Kar največjo pozornost mora posvečati Fronta narodni oblasti. Po delu narodnih oblasti bodo ljudske množice ocenjevale značaj nove Jugoslavije. Danes je več takih primerov, ko zaradi nepravilnih postopkov posameznikov v organih narodne oblasti, zaradi premajhnega nadzorstva višjih organov nad nižjimi, zaradi pojavov samovolje itd. itd. narodne množice v nekaterih krajih občutijo narodno oblast prav nasprotno od tega, kar jim govori Fron-

ta in kar bi oblast v resnici morala biti. Naravno je, da so bile vse te slabosti v začetku nujne, zdaj pa več ne moremo trpeti liberalnega odnosa do teh slabosti. Narodno-osvobodilna fronta mora odigrati odločilno vlogo v borbi proti birokratizmu, nezakonitosti, samovolji, kjer koli se ti pojavi pokažejo. Narodna fronta mora nuditi pomoč organom oblasti in mora biti ena od oblik demokratičnega nadzorstva nad delom posameznikov. Biti mora neusmiljena do napak in slabosti v delu poedincev, v delu organov oblasti. Prav tako mora biti neusmiljena do vseh onih sovražnikov demokratičnih pridobitev Narodne osvobodilne borbe, ki hočejo izkoristiti te slabosti in napake kot argument proti narodni oblasti. Treba se je neprestano zavedati, da je Narodna fronta politični nasledec oblasti v naši deželi. Ona nosi vso odgovornost. Zato je njena naloga, da se bori za čim boljše njihovo delo, za čim večjo povezanost te oblasti z ljudstvom, istočasno pa mora razbijati sovražno kampanjo proti narodni oblasti. Vsakemu članu Fronte mora biti jasno, da je narodna oblast največja in najvažnejša pridobitev narodno-osvobodilne borbe. Ona pomeni prelom v zgodovini naših narodov, zato jo mrzijo vsi sovražniki ljudstva, zato je glavni cilj vseh njihovih napadov.

8. V delu naših Narodnih oblasti je danes najvažnejše vprašanje čim večjega demokratiziranja te oblasti. Naravno je, da so bile v dneh odkritih bojov s sovražniki demokratične svobodine omejene. Tudi je razumljivo, da v dneh borbe ni bilo mogoče vedno gledati na obliko. Danes so stvari drugačne. Se večje razširjenje demokratičnih metod je postala neobhodna potreba, če hočemo zagotoviti kontrolo ljudstva, če hočemo preprečiti, da se v organih naših oblasti ne zasidrajo špekulanti in birokrati, če hočemo zagotoviti, da pridejo v organe narodne oblasti zares najboljši ljudje. V zadnjem času je v tem pogledu narejen velik korak naprej. Ni dvoma, da nam bo vse to olajšalo razbitje sovražne akcije proti narodni oblasti.

9. Drugo, izredno važno vprašanje, ki je s tem v zvezi, je nevarnost dveh napak, ki se danes v enaki meri pojavljata in prinašata veliko škodo v obnovi naše dežele. To je na eni strani lokalni partikularizem nižjih organov oblasti, na drugi strani pa birokratski centralizem nekaterih naših višjih organov oblasti. Ti napaki sta nevaren sovražnik vsakega načrta za enoten napor dežele pri izgradnji. — Partikularizem cepi naše sile, slabši končni učinek. Birokratski centralizem pa odtuja vse načrte in ukrepe oblasti od množic, jim daje kabinetski značaj in ostaja zato brez rezultatov. Narodna fronta se mora boriti proti enemu in proti drugemu. Biti mora činitelj stalnega zedinjevanja in priznavanja iniciative od spodaj. V svojem delu mora Narodna fronta dati načrta pomoč organizacijam, ki so v njej vključene. To velja tudi za take organizacije, kakor so delavsko-nametniški sindikati, mladinske zveze, protifašistične ženske organizacije, fizekulture zveze, pa tudi za razne druge organizacije je treba ugotoviti, da je bila doslej pomoč in povezanost z njimi premajhna. Treba je, da se Fronta zaveda važnosti teh organizacij kot činitelj mobilizacije množic v uresničevanju nalog, ki so danes pred našimi narodi.

10. Da bi mogla Fronta izpolnjevati vse te naloge, je potrebno, da se v njej vodi pravilna kadrovska politika. Vsakdo mora prevzeti nase te odgovornosti, ne glede na politično pripadnost. Na žalost je danes še zelo pogost primer, da so nekateri aktivisti narodno-osvobodilne fronte prekomerno obteženi z delom, medtem ko drugi nimajo kaj delati. Taki primeri se dogajajo bodisi zaradi slabe organizacije dela, bodisi zaradi sebiške ozkosti. Dolžnost organizacij Fronte je, da čim prej odpravi take nedostatke. Treba je popolnoma izkoristiti vse kadre Fronte. S svojim članstvom v Fronti prevzemajo vsi ti tudi odgovornost za delo Fronte in odgovornost za delo oblasti, zato morajo sodelovati na vseh področjih obnove in gradnje naše dežele, pa tudi v politični aktivizaciji ljudskih množic. Po njihovem delu bodo ljudske množice ocenile vsakega posameznika.

11. Iz teh vzrokov je treba posvečati posebno pozornost aktivistom Narodne fronte. Aktivna enotnost Fronte je odvisna v prvi vrsti od teh aktivistov, od njihove medsebojne povezanosti, od njihovega medsebojnega sodelovanja in celo od skupnega vzgajanja in skupnem delu. Naša praksa v preteklosti nam je pokazala, da se od časa do časa se vršiči, čim čišči sestanki, konference, posvetovanja aktivistov Narodne fronte po okrajih, po okrožjih in po vseh krajih, izredne važnosti za uspešno delo na terenu, za krepitve enotnosti Fronte ne glede na njihovo politično pripadnost tudi izredno važna oblika v delu Fronte. Taki sestanki morajo dajati aktivistom odgovor na vsa teškoča vprašanja in morajo stalno odpirati pred njimi perspektivo splošnega razvoja. Samo tedaj bodo aktivisti mogli na terenu nastopati kot činitelji enotnosti, samo taki aktivisti bodo mogli kljub svojemu različnemu političnemu prepričanju postavljati pred ljudske množice enake naloge.

Tovariši in tovarišice! Tu sem navedel samo nekatere od mnogih nalog, ki so danes pred nami. Zdi se mi, da so v tem trenutku te naloge najvažnejše in da se moramo lotiti dela z obema rokama, če hočemo da bo naša dežela prišla iz sedanjih težkoč in da bodo naše ljudske množice končno in popolnoma občutile plodove te zma-

Predsednik Vladimir Nazor, znani hrvatski pesnik in književnik, na govorniškem tribunu. Na levi strani dr. Ivan Ribar, na desni pa tajnik ZAVNOH-a Mile Počuca.

ge. Na koncu bom zaključil s tem, s čimer sem tudi pričel. Vse te naloge, vsi ti cilji in programska načela, ki smo jih izdelali, vse to bi bila mrtva črka na papirju brez notranje enotnosti Fronte. Nam komunistom očitajo nekateri sovražniki, da se zavzemamo za Enotno narodno fronto zaradi tega, da bi tako nagnali ljudi drugih političnih prepričanj v Komunistično partijo. Oni pravijo, da je Fronta samo klub, ki pokriva v resnici Komunistično partijo. Toda mi nikdar nismo mislili na interese Komunistične partije, ker takih posebnih interesov ni. Naš edini interes je v tem, da bi se izpolnile naloge, kakor sem jih zgoraj naštel in se neštevilne druge, povsem podobne. Tako se je vzgajala naša Partija pod vodstvom tovariša Tita in s takimi pojmovanji smo stopili v borbo za svoj narod. Zato hočemo enotnost narodnih sil. Razen tega pa hočemo še nekaj drugega. To pa je, da oni, ki se pridružijo Narodno osvobodilni fronti, v realizaciji teh nalog mislijo prav tako samo na te naloge, ne pa na kakse posebne interese, ki niso v skladu z interesi množic. Mislim, da mora vsakdo, kdor se zave, da mora vsakdo, kdor se zave, da izvršiti vse te naloge, če želimo dobro svojemu narodu. Ta bo tudi razumel, da je notranja enotnost Fronte neobhodna potreba. Zasebna stvar vsakega posameznika je njegovo politično prepričanje, njegova strankarska pripadnost, njegov pogled na svet, njegova verska in konfesionalna pripadnost. Zato Fronta tudi ne ovira normalnega organizacijskega življenja strank, ki so v njenem sestavu. To pa, kar zahteva Fronta od vseh, je skupna volja, da se te naloge rešijo. Zato tudi odklanjamo navadno strankarsko koalicijsko, ki ne daje zagotovila za pravo uresničenje teh nalog. Navadna strankarska koalicijska ne more mobilizirati množic, ker živi od kompromisov v vrhovih. Narodna fronta to lahko stori, ker ji je vsakodnevni interes ljudskih množic in njihova držav-

na skupnost merilo v postavljanju politične smeri. Edinstvo Narodne fronte se ne postavlja zato, da bi koristila posameznim strankam in skupinam v fronti, temveč, da bi vse te mobilizirala v borbi in v delu za izgradnjo resnične domovine delovnega ljudstva. To je tudi razlog, zakaj smo proti temu, da bi vsakdo in vsaka stranka mogli v Fronto, če le z besedami prizna onih nekaj programskih načel Narodne fronte. V preteklosti smo se naučili, da so vse naše množice sodile posameznike in stranke po njihovih delih ne pa po njihovih besedah. Prav dobro razumemo, da bi gotovo reakcionarne skupine hotele priči danes v Fronto, da bi se obogatele s kapitalom, ki ga je Fronta pridobila s svojim junaskim bojem proti okupatorju. Če bi res vsaj zdaj hoteli iskreno sodelovati pri reševanju težkih nalog sedanjega časa, potem bi ne imeli ničesar proti temu, da pridejo v Narodno fronto. Toda eni hočejo v Fronto zato, da bi jo ohranili, da bi se laže borili proti pridobitvam narodno osvobodilnega boja. Taka Fronta ni nikomur potrebna in bi tudi pomenila poraz vseh demokratičnih teženj naših narodov. Zato hočemo resnično Narodno fronto, Fronto osnovnih ljudskih množic, Fronto, ki bo branila in nadalje razvijala pridobitve narodno osvobodilnega boja, Fronto, ki bo postavila temelje za srečo in blagostanje našega delovnega ljudstva. Vse to so velike naloge in prav zato mora biti naša Fronta zares enotna, zares demokratična, zares narodna. Taka je pod vodstvom tovariša stopila v boj proti okupatorji in njegovim pomočnikom, taka mora tudi ostati, če hočemo, da izpolni svojo zgodovinsko nalogo.

Naj živi enotna in močna Narodna fronta, ki bo branik narodne demokracije in nosilec ustvarjalnega poleta ogromne večine našega naroda za obnovo naše domovine, za zgraditev močnih temeljev sreče in blagostanja našega naroda.

V osmih dneh 149.000 komadov opeke

Iz dimnika opekarnice na Pragerskem se zopet vali dim

Iz opekarniškega dimnika v Pragerskem se je zopet pokadilo... Sredi julija je pričela obratovati opekarnica v Pragerskem, ki je bila 23. marca t. l. pri bombardiranju zelo poškodovana. Na področju opekarnice je padlo 210, na objekte same pa 8 težkih bomb. Delo je moralo počivati. Lastnika brata Steinkalber sta nekaj dni pred kapitulacijo Nemčije zbežala. Tako je podjetje prešlo v državno last.

Delavci so zato po osvoboditvi takoj prišli za delo. Očistili so tovarno ruševin. Dela je bilo na pretek. Porušeni so bili za obrat nujno potrebni objekti, med njimi tudi strojna poslopja in umetna tal porušeni. Bomba, ki je padla na glavno skladišče, je uničila zalogo strešne opeke. Delavci so najprej očistili strojna oddelek, umetno sušilnico ter postavili stroje. Zidarska in tesarska dela so opravljali kljub vsem težavam. 16. julija je siredna, ki je med okupacijo stalno opozarjala na zračne napade, zopet zatulila v oznanitev pričetka rednega dela. Oznanila je pričetek nove dobe v tovarni, pričetek dela in obnove v korist našemu gospodarstvu. Iz tovarniškega dimnika se je zopet pričel valiti dim, ki je kazal na življenje v podjetju.

Sedaj bo najvažnejše pokriti še nekatere opekarniške objekte, zlasti one, ki so potrebni za vskladiščenje napravljene opeke. Dva stroja za strešno opeko sta se izven obrata. Obratuje stroj za rezanje strešne opeke, stroj za rezanje zidne opeke pa je le delno v obratu. Eno zobato kolo tega stroja je zlomljeno, zaradi česar je hitrost manjša in seveda s tem tudi produkcija.

Delavstvo je med okupacijo sabotalno delo, ker je lastnik bil izkoriščevalec in priganjal delavce in so mu bili zavedni Slovenci največji trn v peti. Pred kapitulacijo Nemčije so delavci poskrbeli vse jermenje iz strojnega oddelka, sicer bi tovarna ne mogla pričeti tako hitro obratovati. To je velika

zasluga delavcev te opekarnice. Danes delajo vsi delavci požrtvovalno po 9 ur dnevno in bi želeli delati še več, da so stroji v obratu. Delavci vedo, da tovarna ni več last bratov Steinkalber, nego da je sedaj naša skupna last! V osmih dneh so izdelali 100.000 komadov zidne in 49.000 komadov strešne opeke. Za to opeko so morali pripeljati 180 vozov ilovice iz bagerja po ozkotni železnici, seveda na ročni pogon. Delavci delajo s tako požrtvovalnostjo, ker se zavedajo važnosti obratovanja te opekarnice, ki je v sedanjem času obnove porušeni stanovanj odločilnega pomena. V tovarni primanjkuje še nekaj delavcev. Opekarnica bo mnogo pripomogla pri obnovi Pragerskega, ki je bilo močno prizadeto pri večkratnem bombardiranju. Tudi od vojne močno prizadeti okoliški kraj gledajo z upanjem na opekarnico. Opazujejo delo v tovarni in mislijo na zimo, ker si vsak želi, da bo imel vsaj do zime streho nad glavo. Delavci prav dobro razumejo njihovo pogled. Zato vloži vsi trud in razum v svoje delo, da se bo čimprej zboljšala in dvignila produkcija.

Kvart Sv. Jakob priredi drevi ob 20 masovni sestanek na trgu Sv. Jakoba.

Mladina vedno rada pomaga V Zalog bo v kratkem prišlo 30 predšolskih otrok. Nastanjeni bodo v moderni vili, ki jo je dr. Kansky stavila na razpolago ministrstvu za socialno politiko. Toda bilo je še mnogo dela na vrsti in v vili sami. Zopet se je izkazala mladina. Mladinci in pionirji okrajnega odbora ZMS Polje so v 950 delovnih urah očistili in preuredili vse potrebno za sprejem otrok.

Temeljna programska načela Narodne fronte Jugoslavije

Beograd, 6. avg. Na današnjem dopoldanskem zasedanju je prvi kongres Narodne fronte Jugoslavije soglasno sprejel naslednja temeljna programska načela Narodne fronte Jugoslavije:

1. Državna celota in neodvisnost Jugoslavije:

»Kot veren tolmač skupnih interesov in najglobljih občutkov naših narodov, postavlja Narodna fronta na prvo mesto med svojimi temeljnimi načeli ohranitev državne celine in neodvisnost Demokratične federativne Jugoslavije. Boj za popolno zedinjenje vseh naših narodov, tudi onih, ki so bili do sedaj razdeljeni in pod oblastjo tujih imperialistov izpostavljeni brezobzirnemu narodnemu zatiranju, je delo vseh narodov Jugoslavije.

2. Bratstvo in enotnost naših narodov:

Bratstvo in enotnost narodov Jugoslavije je svetinja, proti kateri se nihče ne sme pregrešiti, pridobitev, ki jo mora varovati in uriniti vsak rodoljub, prav posebno pa še pristaša Narodne fronte. Obsega vse naše enakopravne narode brez ozira na pleme in vero, brez ozira na to, ali žive kot celine ali kot manjšine v mejah Demokratične federativne Jugoslavije. Narodna fronta se bo borila proti vsakemu poskusu, da bi se oživel kateri koli sovinitizem, hegemonistična ali separatistična težnja, da bi se podpihovala narodna, verska ali plemenska mržnja.

3. Popolna enakopravnost narodov v Demokratični federativni Jugoslaviji:

Narodna fronta je prepričana, da bi bila enotnost in bratstvo naših narodov nemogoča brez njihove popolne in resnične enakopravnosti, ki se izraža v federativni ureditvi državne skupnosti narodov Jugoslavije, ki je bila določena na drugem zasedanju AVNOJ-a. Zato se bo Narodna fronta tudi nadalje vztrajno in dosledno borila za ohranitev in nadaljnji razvoj enakopravnosti narodov Jugoslavije kot temelja novega državnega reda.

4. Južnoslovansko bratstvo in balkanska solidarnost:

Narodna fronta Jugoslavije smatra za svojo dolžnost, da varuje in vedno bolj krepki bratstvo in enotnost južnih Slovanov, toda tudi, da goji in nadalje razvija prijateljstvo in solidarnost med balkanskimi narodi. To bo obenem velik doprinos k miru na Balkanu in temelj svobodne in srečnejše bodočnosti južnoslovanskih in vseh balkanskih narodov.

5. Bratska zveza, sodelovanje in vzajemna pomoč s Sovjetsko zvezo:

Narodna fronta je prepričana, da bomo mogli svojo neodvisnost in vse ostale pridobitve našega narodno-osvobodilnega boja najbolje ohraniti in da se bomo najbolj gotovo izognili novi nevarnosti imperialističnih osvoboditev, dokler bomo bratsko povezani z veliko Sovjetsko zvezo in dokler se bomo naslanjali na njeno resnično prijateljstvo in nesebično pomoč.

6. Slovanska solidarnost in sodelovanje:

Narodna fronta bo delala za bratsko in čim tesnejše sodelovanje z vsemi slovanskimi narodi, da bi na ta način zagotovili svojo neodvisnost in svobodno notranji razvoj in ustvarili nezavzemljiv branik proti novim osvajačnim vojnarn in da bi dali svoj del pri graditvi svetovne kulture.

7. Prijateljstvo z vsemi svobodoljubnimi narodi:

Narodna fronta Jugoslavije bo delala zato, da se stalno pogloblja prijateljska povezanost naših narodov z vsemi svobodoljubnimi narodi v prvi vrsti z našimi zavezniki iz te vojne: Anglijo, Združenimi ameriškimi državami in Francijo, da bi se zagotovil mir, uničile fašistične in protidemokratske klice in uresničilo medsebojno gospodarsko in kulturno sodelovanje.

8. Mir med narodi:

Narodna fronta se bojuje za okrepitev miru med narodi, zato bo podpirala vsako sodelovanje Jugoslavije v organizaciji Združenih narodov in pri vseh mednarodnih akcijah in organizacijah za mir. Podpirala bo vsak ukrep, ki bo stremel za okrepitev naše jugoslovanske vojske kot činitelja miru na svetu.

9. Boj proti fašizmu in reakciji:

Narodna fronta se zavzema za popolno uničenje ostankov fašizma in njegovih reakcionarnih izvorov v naši deželi in po vsem svetu, za neusmiljeno kaznovanje vseh fašističnih vojnih zločincev, za krepko sodelovanje svobodoljubnih sil vsega človeštva pri tej veliki nalogi. Od njene izvršitve odvisi bodočnost človeštva, kulture in napredka.

10. Ljudska oblast:

Narodna fronta stoji krepko in neomajno pri obrambi demokratične ljudske oblasti, temeljne pridobitve narodno-osvobodilnega boja, največjega ploda zmage temeljnih ljudskih množic, ker ve, da je takšna oblast močno orožje ljudstva pri njegovem boju za lepšo bodočnost, za srečo in blaginjo delovnih množic.

11. Republikanska oblika vladavine:

Narodna fronta smatra, da ohranitev bratstva in enotnosti naših narodov, federativna ureditev države in resnična demokracija v Jugoslaviji ni združljiva z monarhistično obliko vladavine, in se bo zato bojevala, da bo pri svobodnih volitvah v ustavotvorno skupščino dal narod svoj glas za republikansko obliko vladavine, ki edina odgovarja interesom vseh naših narodov.

12. Demokratične pravice ljudstva:

Narodna fronta smatra, da je v novi Demokratični federativni Jugoslaviji treba zagotoviti ljudstvu najpopolnejše demokratične pravice: Svobodo vesti in vere, svobodo zborovanj in dogovarjanj, svobodo združevanja, svobodo tiska. Vse volitve se morajo vršiti z neposredno, tajno in enako pravico glasovanja. Sovražnikom demokracije, ki so se umazali s sodelovanjem z okupatorjem, je treba odvzeti demokratične pravice.

13. Sila in materijalna sredstva demokracije:

Narodna fronta smatra, da je za okrepitev in nadaljnje izgrajanje demokratičnega reda treba, ne samo razvijati demokratične oblike, temveč tudi to, da materialna sredstva oblasti še naprej ostanejo v rokah delovnih slojev. To je prav za prav bistvo demokratičnega preobrata, ki je izšel iz ljudske vstaje.

14. Narodna fronta in ljudska oblast v demokratični federativni Jugoslaviji:

Narodna fronta smatra, da se more v današnjih časih nova Demokratična federativna Jugoslavija izgraditi samo pod političnim vodstvom naprednih demokratičnih sil, zastopanih v protifašističnih organizacijah, v političnih strankah in skupinah, ki sestavljajo Fronto, ob najaktivnejši udeležbi samih ljudskih množic.

15. Udeležba ljudskih množic pri delu oblasti:

Narodna fronta Jugoslavije bo delala za čim popolnejšo udeležbo širokih ljudskih množic neposredno pri organih oblasti in pri aktivni podpori narodnih oblastev. S tem se bo razvijala njihova iniciativa in se bodo navadile upravljanja državnih poslov in vodstva javnih ustanov. Čim bolj aktivno bo ljudsko sodelovanje, tem manj bo birokratizma in drugih škodljivih pojavov pri organih oblasti.

16. Budno nadzorstvo nad demokratičnim izvrševanjem oblasti:

Narodna fronta se bo najodločnejše bojevala za pravilnost organov ljudske oblasti. Zahtevala bo od vseh organov oblasti, naj postopajo z ljudstvom demokratično, strogo po zakonu in pravično. Borila se bo proti vsem pojavom birokratije, samovolje, teptanja zakonov, korupcije in protekcije. Razvijala bo pri ljudstvu duh samokritike in smisel za zdravo kritiko vseh nepravilnosti pri delu organov oblasti in narodnih predstavnikov. Skrbela bo, da bodo višji organi oblasti vršili nadzorstvo nad nižjimi organi, in bo onemogočila vsako zlorabo.

17. Odgovornost organov oblasti:

Narodna fronta zahteva polno in stvarno odgovornost vsakega nosilca katere koli funkcije ljudske oblasti, začeni od najnižjega pa do najvišjega organa. Politično odgovornost, ki je zagotovljena z volilnim načelom, je treba dopolniti tudi s kazensko odgovornostjo, osebno in materialno, pred rednim sodiščem, ne glede na položaj onega, ki odgovarja.

18. Jugoslovanska armada:

Narodna fronta je ponosna na našo mlado in slavno Jugoslovansko armado, ki je nastala in rasla obenem z njo. Napravila bo vse, da se bo Jugoslovanska armada, prava ljudska vojska, razvila, opremila s sodobnimi sredstvi, dobila visoko sposobne strokovne kadre in osposobila za svoje velike naloge: Da zagotovi državno samostojnost, da varuje mir in da jamči za mirno izgraditev Demokratične federativne Jugoslavije. Fronta bo delala na tem, da bodo boreci Jugoslovanske armade dobili zasluženo priznanje in da se jim bodo nudile vse možnosti dela, dostojne njihovih žrtev.

19. Obnova in izgraditev dežele:

Narodna fronta bo mobilizirala ljudske sile, da bi se naša zemlja čim prej obnovila, da bi se naše gospodarstvo izgrajalo na načrtnem temelju. V tem pogledu je potrebno to-le:

1. elektrifikacija in industrijalizacija;
2. krepitev državnega sektorja gospodarstva;
3. razvoj širokega in množičnega gibanja zadružništva med kmeti, obrtniki in srednjimi sloji.

Narodna fronta priznava privatno lastnino in privatno inicijativo v okviru splošnega gospodarskega načrta.

20. Boj proti špekulantom in izkoriščevalcem ljudstva:

Narodna fronta bo vodila neusmiljen boj proti špekulantom in izkoriščevalcem ljudstva. Za to borbo bo aktivizirala najširše ljudske množice, jih bo gospodarsko organizirala in jim kazala, da je boj proti špekulantom in izkoriščevalcem sestavni del boja proti sovražniku in zatorej boja za boljše življenje delovnega ljudstva.

21. Tehniko in znanost ljudstvu:

Narodna fronta bo skrbelo, da se bosta tehnika in znanost čim širše uporabljali v vseh predelih življenja in dela narodnih množic, da bi se dvigala njihova življenjska raven. Vzodbujala in podpirala bo razvoj iznajditeljskih in tvornih talentov, znanstvenim delavcem pa bo zagotovila najbolj povoljne pogoje za organizirano znanstveno delo.

22. Socialna varnost:

Narodna fronta se bo borila za popolno uresničenje pravice do dela, pravice do odmora, pravice do zdravljenja za vsakega telesnega in razumskega delavca, kakor tudi za preskrbo v starosti in v primeru nesposobnosti za delo. Orsila se bo tudi za preskrbo, vzgojo in razvoj vseh žrtev osvobodilne vojne in prejšnjih vojn. Fronta se bo bojevala za to, da se odgovarjajoče oblike socialnega zavarovanja razširijo na delovno ljudstvo na vsi. Narodna fronta se bo bojevala, da se bodo otvorile široke mreže sanatorijev in zdravilišč, invalidskih in detjih domov in kolonij za najširše sloje mesta in vasi.

23. Ljudsko sodstvo:

Narodna fronta Jugoslavije je za sodišča, ki jih voli ljudstvo, pri katerih sodelujejo predstavniki narodnih množic in ki jih ljudstvo nadzoruje. Ljudsko sodstvo je obenem sredstvo, da se našim zakonom podrede v polni meri tako posamezniki, kakor tudi organi državne oblasti, da se zaščiti vse temeljne pravice naših državljanov in da se obranijo demokratične pridobitve ljudstva skupno. Z javnim tožilecem kot varuhom zakonitosti in pravilnosti dela organov oblasti in državljanov, mora biti ljudsko sodstvo eden izmed stebrov naše ljudske države.

24. Zdravstvena pomoč ljudstvu:

Narodna fronta bo razvijala zdravstveno zavest pri ljudstvu in se bo trudila, da bodo vsi državljani dežele uživali polno zdravstveno zaščito v ambulantskih, polikliničnih in bolniških ustanovah. Posebno pozornost bo posvetila zaščiti mater in otrok, dečjim dispanzerjem, jaslicam, ženskim svetovališčem in porodničnicam. Borila se bo za boljše higijenske in sanitarne razmere v vaseh in mestih, za izboljšanje prehrane, stanovanj in obleke, za preskrbo brezvodnih krajev z vodo. Prodaja zdravil in sanitarnih sredstev ne sme biti vir osebne bogatitve. Ustvarjati je treba nove zdravniške kadre in jih pravilno porazdeliti po vsej deželi.

25. Prosveta za ves narod:

Narodna fronta zahteva za vse državljane pravico do šolanja in prosvete, obvezno šolanje do končanega 15. leta, brezplačno šolanje siromašnih. Zavzela se bo za osnivanje prostrane mreže šol, prosvetnih ustanov in tečajev po deželi, za hitro in popolno odstranitev nepismenosti. Fronta bo skušala razširiti med najširšimi ljudskimi množicami pridobitve materialne in duševne kulture.

26. Osvoboditev žene:

Narodna fronta se je vedno aktivno zavzemala za enakopravnost žene. Danes, ko je ta enakopravnost dosežena, mora biti njeno nadaljnje okrepitvanje in popolna udeležba žena v vseh predelih političnega in državnega življenja ena glavnih nalog vsakega pristaša fronte.

27. Vse možnosti mladini:

Narodna fronta bo izvajala vse pravice, ki jih je mladina priborila, njeno pravico, da se udeležuje pri izgradnji osvobodene domovine in v političnem življenju dežele. Podpirala in razvijala bo mladinske organizacije, ki zbirajo mladino za uresničenje priborjenih pravic in ki jo navajajo na delo za obnovo dežele. Posebno bo okrepila sodelovanje mestne in šolske mladine s kmeti. Fronta se bo trudila, da mladini zagotovi polno možnost šolanja, poln telesni in duševni razvoj.

28. Za boljše življenje kmeta:

Narodna fronta se bo borila za hitro uresničenje agrarne reforme po načelu: »Zemljo tistim, ki jo obdelujejo«, za tako rešitev vprašanja dolgov, ki odgovarja interesom najširših slojev delovnega kmečkega stanu, za tako davčno politiko, ki bo glavna davčna bremena prenese na one, katerih dohodek od narodnega bogastva je največji. Fronta se bo uprla vsakemu poskusu, da se ustanovljajo karteli in druga monopolska združenja za izkoriščanje delovnega kmečkega stanu. Delala bo za razvoj kmečkemu zadružništvu in za to, da se ono krepko poveže z mestnim kmetijskim zadružništvom in z državnim gospodarskim sektorjem. Skrbela bo, da se organizira kredit in hitra pomoč pri obnovi kmetijskih gospodarstev, požganih hiš, kakor tudi sploh pri dviganju zdravstvene, kulturne in prosvetne ravni vasi.

29. Za boljše življenje delavcev:

Narodna fronta poudarja kot eno svojih temeljnih zahtev zagotovitev, okrepitev in razširjenje političnih, gospodarskih in socialnih pravic, ki jih je delavski razred Jugoslavije priboril s svojim velikim doprinosom za osvoboditev in zedinjenje jugoslovanskih narodov. Obenem bo narodna fronta napela vse sile, da razvije udarništvo, poklicno zavest in delovno disciplino, kakor tudi, da preskrbi dostojno zavest in delovno disciplino, kakor tudi, da preskrbi dostojno priznanje tistim, ki se izkazujejo s svojo marljivostjo in nesebičnim delom. Na ta način se bo delavski razred usposobil za še aktivnejšo udeležbo pri obnovi dežele in bo postal še močnejši činitelj pri izgraditvi države.

30. Pomoč inteligenci:

Vedoč kakšne vrednosti je sodelovanje ljudske inteligence pri obnovi dežele, bo Narodna fronta napravila vse, da pomaga talentiranim mladim ljudem razviti njihove intelektualne sposobnosti na korist ljudstvu, da pogloblje sodelovanje z delavci in kmeti. To je edina pot, na kateri more inteligenca razviti svoje tvorne sile, pridobiti sebi boljše življenje in omogočiti neoviran razvoj znanosti in tehnike, književnosti in umetnosti.

31. Podpora srednjim slojem:

Narodna fronta se bo borila proti temu, da bi monopolistični kapital še naprej izkoriščal srednje družabne sloje. Podpirala bo njihovo podjetnost v gospodarstvu, pri obnovi porušeni krajev in na vseh poljih, kjer privatna iniciativa dosega koristne rezultate. Mestni srednji sloji se bodo najboljše znašli v dobi načrtnega gospodarstva, če se povežejo z delavci, kmeti in ljudsko inteligenco: naša Fronta jih bo usmerjala k temu.

32. Zakaj Enotna narodna fronta?

Za enotnost naroda, izraženo v Narodni fronti, ni dovolj, da se ustanovi začasna koalicija strank. Nujno je, da se izgradi in okrepi nezlomljiva zveza naših delovnih množic in vseh svobodoljubnih ljudi. Člani Fronte kot posamezniki, neposredno vključeni, ali kot člani svojih strank, skupin in organizacij, se bodo trudili, da bo ta zveza dovolj močna in enotna, da bi zagotovila demokratičen red, v katerem bo interes delovnih množic obenem politična linija celotne državne delavnosti.

Sovjetska zveza vzpostavila diplomatske odnose z Romunijo in s Finsko

Obe državi sta lojalno izpolnili pogoje premirja in pomagali pri zlomu hitlerjevske Nemčije

Bukarešta, 7. avgusta. (Tass): Podpredsednik zavezniške komisije v Romuniji generalni poročnik Susajkov je po navodilih sovjetske vlade izjavil Petru Grozi, romunskemu ministrskemu predsedniku, da je sovjetska vlada 6. t. m. sklenila vzpostaviti diplomatske odnose z Romunijo. Obenem je predlagal izmenjavo poslanikov.

Izjava poudarja, da se je Sovjetska zveza odločila za ta sklep, ker se je Romunija borila na strani zaveznikov v borbi proti hitlerjevski Nemčiji od 23. avgusta 1944. in s tem lojalno izpolnila pogoje premirja, ki so vsebovali udeležbo romunkega naroda pri zlomu Nemčije.

Izjava vodje romunskih delavskih zvez po obisku v ZSSR

Bukarešt, 7. avg. Na sedežu splošne delavske zveze se je vršila tiskovna konferenca za romunske in inozemske novinarje. Govoril jim je Kivu Stoika, vodja odposlanstva romunskih delavskih strokovnih zvez, ki se je pravkar vrnilo s svojega potovanja po Sovjetski zvezi. Dejal je:

»Zelo ganjeni smo bili od sprejema, ki so nam ga pripravili v Sovjetski zvezi. Priliko sem imel opazovati popolno soglasje, ki vlada v delavskem strokov-

Helsinski, 7. avgusta. (Tass). Predsednik zavezniške kontrolne komisije na Finskem maršal Ždanov je po navodilih sovjetske vlade podal finskemu ministrskemu predsedniku izjavo, da je sovjetska vlada z ozirom na lojalno izpolnitev pogojev premirja s strani Finske, ki se je septembra 1944 pridružila zaveznikom v borbi proti hitlerjevski Nemčiji sklenila z večerajšnjim dnevom vzpostaviti diplomatske odnose s Finsko.

Moskva, 7. avgusta. (Tass): Romunska in Finska vlada sta v svojem odgovoru na sklepe sovjetske vlade odgovorili, da sta popolnoma sporazumni o odločitvi sovjetske vlade in sta izrazili svoje veliko zadovoljstvo.

nem gibanju v Sovjetski zvezi ter moč zedinjenega sovjetskega ljudstva. Druga stvar, ki je name napravila velik vtis, je popolna svoboda, ki vlada v Sovjetski zvezi. Ta svoboda je okrepila delavsko strokovno gibanje in delavci imajo možnost, da si izbirajo svoje voditelje med najbolj pozitivnimi osebnimi. To pojasnjuje vodilno vlogo, ki so jo imele delavske strokovne zveze med vojno pri obrambi njihove socialistične domovine. Od Moskve do Leningrada, povsod po-

teka delo s polnim zanosom. Dežela nas spominja na čebešnjak. Načrt za obnovo dežele, ki ga je sestavila vlada, uživa najmočnejšo podporo sovjetskega delavskega strokovnega gibanja.

Sovjetskim delavcem smo pripravljali o uspehih, ki jih je delavsko strokovno gibanje doseglo v Romuniji. Steherna sovjetskega delavca je zanimalo, če je v Romuniji ves delavski razred enoten in če mu je uspelo uničiti vsa znamenja fašizma in njegove posledice.

»Treba je podčrtati,« je nadaljeval Stoika, »da sovjetske delavske strokovne zveze razen tega, da dvigajo življenjski standard delavcev, budno čuvajo tudi nad zaščito dela. Delavske strokovne zveze posvečajo posebno pozornost dvigu kulturne stopnje množic.«

Kivu Stoika je zaključil z besedami, da romunski delavski razred ne stoji ob strani vprašanih, ki se tibejo vodstva države. Nasprotno je neposredno zainteresiran na tem, da ima Romunija demokratično vlado.

Volitve v Romuniji

Bukarešta, 7. avg. (AFP). Notranji ministar je izjavil, da bodo v najkrajšem času svobodne volitve, ki se jih bodo udeležile žene in mladina.

Petaun naj bo javno degradiran

Pariz, 7. avg. (AFP): Pariški župan Andre Le Troquer je predlagal, naj maršala Petauna, bivšega vichyskega poglavarja države degradirajo javno na Champs Elysees. Degradira naj ga kateri koli navadni francoski vojak. Le Troquer je opisal maršala kot »nepravdega zmagovalca pri Verdunu« in je rekel v svojem govoru »koncem koncev je vseeno, ali starega izdajalca ustrele ali ne.«

Tangerska konferenca

V Parizu se prične konferenca sovjetskih, francoskih, britanskih in ameriških strokovnjakov

Pariz, 7. avg. (Tanjug). Dopisnik United Pressa poroča, da se bo pričela konferenca strokovnjakov štirih sil za rešitev tangerske vprašanja ta teden v Parizu, verjetno 9. ali 10. avgusta. Konferenca je bila določena za 2. julij, toda morala je biti preložena zaradi zahteve Sovjetske zveze, ki bi sodelovala na njej. Po poznejšem načrtu bi se bila morala pričeti konferenca 6. avgusta, medtem pa je bila na zahtevo Velike Britanije ponovno preložena. Konferenca bo zasedala v Parizu. Francosko odposlanstvo bo zahtevalo vrnitev statuta mednarodnega nadzorstva Tangerja iz leta 1925, ki je bil ukinjen, ko so na tangersko-

področje nasilno vkorakale 14. junija leta 1940 Francoze čete.

Pariz, 7. avg. (Tanjug). Agencija AFP objavlja imena strokovnjakov, ki bodo zastopali svoje vlade na tangerski konferenci. Na čelu francoskega zastopstva je pooblaščen minister in generalni ravnatelj v ministru za zunanje zadeve Meyrille. Na čelu britanskega zastopstva general konzul v Tangerju Peake. Ameriškega zastopstva načeluje Wealeyard, načelnik oddelka za Afriko v ministru zunanjih zadev. Sovjetsko zastopstvo vodi pooblaščen poslanik Kosir, člani so pa Dudinevski, Budarenko in Visov.

Odposlanstvo italijanskih delavcev v Moskvi

Moskva, 2. avg. (Tass) Na povabilo Vseveznega centralnega sveta delavskih zvez je prispela v Moskvo delegacija italijanske delavske zveze. Delegacija sestavljajo Giuseppe di Vittorio, predsednik italijanske, splošne delavske zveze, Roberto Guzaniti, predsednik Zveze delavcev kemične industrije, Giovanni Borghesi, član centralnega odbora zveze železniških delavcev, Luigi Morrelli, predsednik delavske zbornice v Milanu, Amino Pizzono, predsednik genovske Delavske zbornice, Ferdinando Santi, član izvršnega odbora milanske delavske zbornice, Adele Bei, članica žen-

skega odbora splošne delavske zveze in Anita Contini, tajnica delegacije.

Na letališču je delegacijo sprejel predsednik Vseveznega centralnega sveta delavskih zvez Kuzecov, predsednik centralnega komiteja delavskih zvez delovnih strojev in industrije orodja Aksevan in odgovorni funkcionarji vseveznega centralnega sveta delavskih zvez. Na letališču je bil prisoten tudi italijanski poslanik Quaroni. Delegacija bo proučevala strukturo in delo sovjetskih delavskih zvez ter obiskala tovarne, kulturne ustanove in inštitute za vojno blaginjo.

Za utrditev svetovnega sindikalnega gibanja

Pomembne izjave sovjetskih in ameriških predstavnikov delavskih sindikatov

Detroit, 7. avg. (Tass.) Sovjetsko sindikalno odposlanstvo na konferenci zveze avtomobilskih delavcev v Detroitu je z velikim zanimanjem poslušalo govore raznih članov odposlanstva na konferenci. Od sovjetskega odposlanstva sta govorila Kuzecov in Cevtajev, s strani ameriških Združenih držav pa je govoril predsednik delavskih sindikatov avtomobilske industrije Thomas.

Thomas je poudaril, da je svetovna konferenca sindikatov, kjer so se zbrali predstavniki vseh narodov, odprla novo poglavje v mednarodnem delavskem gibanju. Thomas je poudaril, da pomanjkanje mednarodnega organiziranega gibanja delavcev slabi delavce in da bo kongres industrijskih sindikatov, ki bo združil vse napore v isto smer, aktiviral sindikalno gibanje. »Sedaj,« je izjavil Thomas, »je položaj zelo ugoden za zблиženje sovjetskih sindikatov s kongresom industrijskih sindikatov, ki bo sodeloval s sovjetskimi sindikati v svetovni zvezi sindikatov.«

Cevtajev, član sovjetskega sindikalnega odposlanstva, je govoril o dejavnosti uralskih delavcev med vojno. »Kakor je izjavil že Kuzecov v svojem govoru,« je dejal, »so nas naprosili sovjetski delavci, naj povemo predsedniku kongresa industrijskih sindikatov Murrayju, voditeljem in navadnim članom tega kongresa, da toplo pozdravljamo iniciativno kongresno industrijskih sindikatov, ki je povabil odposlanstvo sovjetskih sindikatov v Združene države. Sovjetski delavci smatrajo to povabilo kot velevažen korak pri utrditvi mednarodne solidarnosti in svetovnega sindikalnega gibanja.«

Kuzecov je nato podrobno opisal dejavnost sovjetskih sindikatov na mednarodnem področju. Izjavil je, da sovjetski sindikati trenutno proučujejo načrt statu svetovne sindikalne zveze, ki ga je izdelala upravna komisija pod Murrayjevim predstvom. Kuzecov je

Po zgodovinski konferenci

Letošnje zimo ne bo na razpolago nič premoga za kurjavo stanovanj. V prihodnjih par mesecih morate poskusiti zbrati po godovih dovolj lesa, da vam bo zadostoval za najnujnejše potrebe.

Stanovanja so vaše tretje glavno vprašanje. Dokler vreme to še dovoljuje, je treba popraviti poškodovane hiše, da boste pozimi imeli zavetje. Zato uporabljajte rešeno gradivo in les iz gozdov.

Člani mojega poveljstva imajo zdaj dovoljenje, da se v javnosti lahko družijo z vami. Na ta način nam bo lažje razumeti vprašanja, ki se vam stavijo v prihodnjih mesecih. V vaši moči je, da si končno zgradite v Nemčiji zdravo demokratično življenje in se priključite družini narodov. V ta namen morate pokazati, da ste za vedno zavrgli militarizem in napadalnost in da ste sprejeli mirljubni način življenja.

Zadovoljstvo v ZSSR

Moskva, 7. avg. (Tass). Od vseh strani Sovjetske zveze še vedno prihajajo brozjavi z zborovanj, kjer so soglasno odobrili sklepe berlinske konference. V moskovski tovarni »Srp in kladivo« so delavci in inženirji z izrednim zadovoljstvom opozarjali na pomen sklepov konference za stvar miru. Podpolkovnik Jegorov je izjavil, da so bili med voditelji treh velisil doseženi sporazumi o vseh najvažnejših vprašanih poveljnega razvoja svobodoljubnih narodov in da so bile začrtane poti njihovega nadaljnjega sodelovanja. Delavci, ki so govorili za njim, so izražali svoje soglasje s protivačevalnimi besedami in zaupanje, da bodo sklepi konference postali trden temelj za mir med narodi.

V Kijevu še zmerom živahno razpravljajo o komunikuje berlinske konference. V svojih govorih in resolucijah Kijevčani toplo pozdravljajo zgodovinske odločitve. Tudi v Kovnu so bila množestvena zborovanja po tovarnah, uradih in šolah. Govorniki na zborovanjih so soglasno poudarjali: »Nikdar več ne bodo nemški imperialisti zatirali litvanske zemlje. Zacekli bomo rane, ki so jih nemški napadalci zadali gospodarstvu naše republike, ki se bo v bližnji bodočnosti, spremnila v bogato in cvetočo deželo. Sovjetska vlada in Stalin vedo, da ne bomo štedili z napor, da še višje dvignemo gospodarsko in vojaško moč naše sovjetske domovine.«

Na zborovanju v kolhozu »Put Iljica« je kmet Pronin izjavil, da je konferenca sprejela pravilne sklepe. Dejal je: »Našo državo upoštevajo kakor nikdar poprej. Zato se imamo zahvaliti svoji moči. Čim močnejši bomo, tem več spoštovanja nam bodo izkazovale druge dežele. Okrepiti moramo naše kolhoze in naglo dvigniti naše gospodarstvo.«

Stalin in Molotov v Moskvi

Moskva, 7. avg. (Tass). 5. avgusta sta se predsednik sveta ljudskih komisarjev ZSSR generalisim Stalin in ljudski komisar za zunanje zadeve Molotov vrnila iz Berlina v Moskvo.

Komentarji berlinskega tiska

Berlin, 7. avg. (Ass. Pr.) »Deutsche Volkszeitung« piše: »Način, kako je bil rešen problem reparacij, daje nemškemu narodu lepe in upalne izgled. Ko bodo reparacije urejene in se bomo znebili jarna velikih trustov, bo mogoče zgraditi zdravo gospodarstvo.«

»Tägliche Rundschau« pravi: »Nemškemu ljudstvu je bila dana možnost, da pokaže s poštemim izpolnjevanjem teh pogojev, da je enkrat za vselej opravilo z nacizmom, militarizmom, nesmiselnimi načrti za razširjenje in politiko oklepnitva ter napada in da je končno prišlo na pot k miru.«

»Berliner Zeitung«, glasilo mestne uprave, piše: »Zmagovalci so odpravili težave, ki bi bile nastale, če bi imelo vsako zasledbeno področje različno politično upravo in so razširili na ves Reich sloodstotno politično svobodo, ki je že obstajala v sovjetskem področju.«

»Die Neue Zeit« pravi: »Nemčija ostaja izjema celo med onimi narodi, ki so se borili proti zmagi. Mirovna pogodba je se bori proti zmagi. Mirovna pogodba je se bori proti zmagi. Mirovna pogodba je se bori proti zmagi. Mirovna pogodba je se bori proti zmagi.«

Madžarski glasovi

Budimpešta, 7. avg. (Tass.) List »Szabad Nép« poroča o rezultatih konference in piše: »Vsi rezultati so pokazali popolno soglasje zavezniških sil v vprašanju stališča do Nemčije. Potsdam se je končal tako kot Teheran in Jalta. Zavezniški niso bili enotni le pred uničenjem Nemčije, ampak so taki ostali tudi po zmagi. Njihove skupne koristi jih vežejo ne samo pri porazu nad Hitlerjem, ampak tudi pri popolnem uničenju nemškega fašizma, pri uničenju vsake možnosti, da bi nemški militarizem zopet oživil.« Nadalje piše: »Mi Madžari se veselimo sklepov potsdamske konference glede Nemčije, kajti te odločitve ustrezajo naši narodni koristi.«

»Nepsavac« piše v uvodniku: »Iz komunikacije se jasno vidi, da bi zavezniški radi hitro likvidirali posledice vojne, sklenili mir in obnovili čimprej normalne življenjske prilike. Lahko vidimo, da madžarski narod in nova madžarska demokracija pozdravljata z radostjo sklepe potsdamske konference in naglašata njeno zgodovinsko pomembnost. Mi vsi izražamo svojo globoko hvaležnost velikim in modrim voditeljem boja za mir po vsem svetu, za demokratični napredek in za človeške pravice.«

zdravljena z burnim in dolgotrajnim plokanjem.

Sestanek sovjetskega sindikalnega odposlanstva z ameriškim delavci je imel izrazito prijateljski značaj. Po sestanku so člani odposlanstva obiskali tvornico tvrde »General Motors«, ki izdeluje navadne, tovarne avtomobile in druga motorna vozila.

Zahteva po novi grški vladi

Vse profašistične stranke zahtevajo odstop Vulgarisove vlade

Atene, 7. avg. (Tass). Javno mnenje v Grčiji se bavi skoraj izključno z vprašanjem sestave vlade. 4. avgusta je regent Damaskinos razpravljal o položaju z voditeljem liberalcev Sofulom in z voditelji monarchistične »Ljudske stranke«.

Ves republikanski labor zahteva odstop vlade Vulgarisa, toda z ozirom na značaj nove vlade so mnenja profašističnih in demokratičnih republikancev različna. Liberalci predlagajo sestavo »narodne vlade«, široke koalicije brez komunistov, EAM, ELD (socialisti) in voditelja agrarne stranke Stefanopoulos in Milonas zahtevajo vlado, ki bi predstavljala vse stranke in tudi odporne gibanje. Monarhisti še nadalje vztrajajo pri zahtevi, naj ostane na oblasti Vulgarisova vlada. Po trditvah demokratičnega časopisja regent podpira njihovo stališče.

List »Eleftheric« piše, da hočejo monarhisti na vsak način ohraniti Vulgarisa na oblasti, da bi tako mogli povečati svoje oborožene tolpe za potvorbo

ljudskih volitev v plebiscitu. Odstop vlade se pričakuje šele potem, ko bo regent zaključil pogajanja z voditelji strank in se odločil glede značaja in sestave bodoče vlade.

Atene, 7. avg. (Tass). Na konferenci voditeljev liberalne stranke je Sofulis podal izjavo, v kateri zahteva sestavo narodne politične vlade.

Poudaril je »pomanjkanje varnosti v Grčiji, življenjsko nemoč vlade in nezadržan vpliv oboroženih tolp.« Največja nesreča bi bila, če je dejal, »ako bi v Grčiji obvladali sedanjí pogoji, pod katerimi je varnost dežele doma in njeno dostojanstvo v tujini v rokah oboroženih razbojniških tolp.« Poudarjal je, da je sestava vlade, ki bi bila zmogljiva udušiti samovoljna dejanja, nujna narodna potreba.

Po tej izjavi je obstajalo v političnih krogih prepričanje, da se lahko odstop Vulgarisove vlade pričakuje vsak trenutek, kajti postalo je jasno, da vlado podpirajo samo profašistični elementi.

Spletke poljskih reakcionarjev

Dolg bivše poljske emigrantske »vlade«

Varšava, 7. avgusta. (Tass). Kako poročajo varšavski listi, skušajo degeneriranci poljske reakcije, ki so izven dežele in nimajo nobenih izgledov, da bi se vrnilo domov, z lažmi in mistifikacijami postaviti v slabo luč vlado narodne enotnosti, ki je bila sestavljena v Poljski.

Kowalkowski, ki je bil že pred vojno znan po svojem izizivljanju, je razvil v krogih poljskih beguncev v Franciji v zadnjem času vneto delavnost. On organizira kongrese zastopnikov reakcije ter se poslužuje za svoje namene ugleda vnukanca Adama Miczkiewiczza, Marije Miczkiewiczzeve, ki naj bi bila nasprotna ustvaritvi nove demokratične Poljske.

Marija Miczkiewiczzeva je vsa ogorčena zaradi tega podtikanja poslala predsedniku narodnega sveta Poljske Bierutu pismo, v katerem pravi: »Dragi gospod predsednik! Pravkar sem izvedela za mistifikacijo, s katero je neka politična stranka uporabila moje družinsko ime, da zmede poljsko javno mnenje. Uporabljam to priliko, da izrazim svojo hvaležnost novi Poljski in naši narodni vladi, ki je v naši domovini. Bila sem, hočem biti in bom vedno ostala kot moj nesmrtni prednik na strani poljskega ljudstva v njegovi sreči in v njegovi nesreči. Poljaki so pretrpeli toliko, da vedo, česa se morajo v bodočnosti ogibati. Poljska je prenehala biti ječa narodov. Pred nami se odpirajo pot proti lepi bodočnosti. Naj živi Poljska! Sprejmite izraz, mojega globokega spoštovanja.«

London, 7. avg. (AFP). Po potsdamskem komuniqueju so se začela posve-

lovanja o tem, kako bi uredili poljska imetja in obveznosti v Britaniji. Med obveznostmi so glavne postavke vsote, ki jih je Britanija posodila prejšnji poljski vladi v Londonu za vojaške in upravne namene. Poljsko imetje predstavlja v glavnem poljski zlati zaklad in trgovinske ladje.

Poljski krogi, ki so v zvezi z Varšavo, izjavljajo, da znaša zaklad poljskega zlata v Britaniji 15 milijonov funtov in da ima poljsko trgovinsko ladjevje v Britaniji 34 ladij s skupno tonažo 130.000 ton.

Oprema poljskih vojaških sil v Britaniji, ki jim je bila dobavljena po pogodbi o zakupih in posojilih, je tudi še točka, ki jo bo treba razčistiti. V skladu z mnenjem dobro poučenih britanskih krogov se ceni, da znaša posojena vsota približno 80 milijonov funtov, ki so bili porabljeni za vojaške in upravne stroške londonske poljske vlade.

Amnestija na Poljskem

Varšava, 7. avg. (Tass.) V zvezi z odločbo 8. zasedanja poljskega narodnega sveta je sprejel ministrski svet zakon o amnestiji, da počasti obletnico, odkar se je sestavljal poljski odbor narodne osvoboditve in sestavo vlade narodne enotnosti.

Amnestija se nanaša na zločince in njih pomagatelje za dejanja, ki so bila izvršena pred 22. julija 1945 in ki spadajo pred vojaška in civilna sodišča kakor tudi za one, ki so prekršili finančne predpise. Po zakonu ne spadajo pod amnestijo določene vrste zločincev, katerih delavnost je bila posebno škodljiva za državo.

Bolgarska mladina se pripravljala na volitve

Sofija, 7. avg. (Tass). Bolgarska mladina aktivno sodeluje v pripravah za volitve v narodno sobranje. V odbore Domovinske fronte so bile poslana mladinske komisije, ki zastopajo vse mladinske organizacije Domovinske fronte. Med delavci zveze mladinskih komisij so zastopniki Zveze poljedelske mladine, Zveze socialistične mladine, mladinske zveze »Zveno« in drugih.

Mladinske organizacije Domovinske fronte branijo pravice mladine in zagotavljajo aktivno sodelovanje mladine v delu državnih organizacij. Nedavno so bili doseženi veliki uspehi v zedinjenju vse bolgarske profašistične mladine. Ustanovljeno so bile že posamezne dijaške zveze, ki združujejo vso mladino, ki obiskuje šolo.

Novi volilni zakon daje volilno pravico mladini od 19. leta ter pravico, da je izvoljena po dovršenem 22. letu, brez ozira na vero, narodnost ali spol. Bolgarska mladina se aktivno udeležuje volilne kampanje. Tajnik delovnega odbora Domovinske fronte je izjavil, da organizacija želi zmagati Domovinske fronte pri bodočih parlamentarnih volitvah. Sedanja glavna naloga, je nadaljeval Štefanov, je priprava in izvedba prvih resnično svobodnih volitev.

Zveza je priobčila posebna navodila za pripravo in izvedbo volitev. Pripravljajo se posebni plakati, letaki, lističi z gesli in slike. Delavci mladinske zveze nameravajo izvesti vso volilno propagandno pod neposrednim vodstvom volilnega odbora v zvezi z drugimi mladinskimi organizacijami Domovinske fronte. Štefanov je dodal, da so zastopani delavci mladinske lige na kandidadni listi Domovinske fronte s 5 člani.

Gančev, tajnik Zveze poljedelske mladine je dejal dopisniku: »Kmečka mladina bo zelo srečna, da sodeluje v bodočih volitvah. Imamo 4 zastopnike na skupni kandidadni listi Domovinske fronte.«

Poljske čete zapustile ČSR

Pariz, 7. avg. (AFP). Kakor poroča ameriški radio, se je neka poljska enota v sestavi 3. ameriške armade, na prošnjo češkoslovaške vlade umaknila s svojih položajev v Plzenu.

Otvoritev nemških hranilnic

Berlin, 7. avg. (AFP). Maršal Žukov je podpisal odlok, s katerim se otvorijo nemške hranilnice na sovjetskem zasedbenem ozemlju.

Rdeči križ slovenski javnosti

Rdeči križ mora postati vseljudska množična organizacija

Bistvena slaba stran predvojne Rdečega križa je bila v tem, da ni bil množična organizacija. 18.300 članov, kolikor jih je štel predvojni Rdeči križ l. 1941., pri celotnem številu Slovencev pa še ne predstavlja množične organizacije, posebno ne glede na njegove človekoljubne namene, ki zadobe svojo polno vrednost šele, čim si jih prisvoji množica. Rdeči križ je živl in deloval v družbi, v kateri sta bila gospodarsko izkoriščanje ljudi in beda — zakon. Vodilne osebnosti Rdečega križa so bile po srcu brez dvoma dobri ljudje, ki so si pridobili zaslug na polju lajšanja trpljenja prizadetih udov narodne skupnosti, kolikor je to spadalo v delokrog RK. Toda bili so toliko zrasli z vladajočimi idejami, da jim je bila tuja tista metoda dela, ki daje nekemu prizadevanju, pri katerem gre za ljudsko korist, vseljudeški značaj. Zaradi tega RK ni prisvojil ljudskih množic; ni užival pri njih tistega zanimanja in popularnosti kot bi jo moral. Tudi ni nudil pomoči v tisti meri kakor bi jo sicer mogel. Da je pri tem v množičah samih trpela ideja altruizma, pomoči bližnjemu, se razume samo po sebi.

Danes pa stoji stvar precej drugače. Svet izkoriščanja delovnega ljudstva se ruši. Vstal je nov slovenski človek. Idej, ki so v službi vsega ljudstva, se polajšajo ljudske množice, ki so postale izhodišče in gibalno splošno napredka. RKS je in hoče biti v službi vsega ljudstva. Rdeči križ mora postati vseljudska, množična organizacija.

Rdeči križ mora objeti v svojo organizacijo če ne vseh, pa vsaj večino Slovencev. Ne le zato, ker hoče služiti vsemu ljudstvu! Zato, ker bo le kot množična organizacija to nalogo lahko izpolnjeval. Zato, ker je ravno Rdeči križ poklican, da na borbeni obraz novega slovenskega človeka zariše poteze bratstva, človekoljubja, dobrote, nesebičnosti, darežljivosti, ljubezni do bližnjega, trpežnosti, do bolnika, ranjenca in otroka — da na ta, v borbah in trpljenju prekaljeni značaj novega slovenskega človeka vtisne pečat največje plemenitosti in človečnosti. Zato, ker more le kot množična organizacija izdatno pomagati narodni oblasti pri odstranjevanju socialnega zla, ki nam ga je zapustila vojna, kar je v prvi vrsti njegova dolžnost. Zato, ker more le kot

taka koristno sodelovati pri izgrajevanju tistega socialno-zdravstvenega stanja v našem narodu, za katerim stremi socialna in zdravstvena politika nove oblasti, sodelovanje, ki ga ta oblast nujno rabi na polju zdravstvene prosvete naroda, higijene, prevoza bolnikov v bolnišnice, sanitetnega kadra itd. Med Rdečim križem in ljudstvom ne sme biti več prepada, ampak najtesnejša povezanost.

Pred takimi nalogami stoji danes RKS. Zato se glavni odbor RKS tem potom obrača na ves slovenski narod s pozivom, da najširše plasti naroda, zavečajoč se človekoljubnih namenov Rdečega križa in njegove splošne koristnosti za narodno občestvo, pristopijo k Rdečemu križu.

Posebej pozivamo in prosimo AFŽ, ESZDNS, kakor tudi vsa druga društva, da v okviru svojih organizacij izvedejo kampanjo za kolektivni pristop svojega članstva k društvu RKS in da na ta način dajo vzgled vsem ostalim.

Vsem okrožnim, okrajnim in krajevnim odborom RK naročamo, da v sodelovanju z AFŽ in ZMS vodijo in izvedejo akcijo za množično včlanjevanje Slovencev v RKS. **Glavni odbor RKS.**

Resnici je treba pomagati na dan

Obsojeni člani Narodne milice v Mariboru, ki so zlorabljali zaupanje naroda

Nekateri ljudje so kaj čudni. Stokajo in tarnajo zaradi vsega mogočega, kritizirajo in obtožujejo. Toda vse to delajo na napačnih mestih, na cesti med seboj, v gostini in ob vsaki priliki, ko nimajo, kaj drugega početi. Napake, ki jih vidijo in slišijo, ne prijavijo svojim oblastem, ker taki ljudje navadno oblasti ne poznajo; ne iznašajo kritike na svojih sestankih, ker taki ljudje navadno ne hodijo na sestanke. Kar nekam v megljo razmetavajo te »kritike« in s tem zagreše še hujšo napako, ko ustvarjajo nerazpoloženje in puste osnovne prekrške nezakazane.

Zadnjič je neki gospod prav hinavsko rekel: »Partizani lahko delajo, kar hočejo.«
»Ne, dragi gospod, to ni res, to nikoli ni bilo in nikoli ne bo res. Kajti partizani imajo iste, da celo več dolžnosti in večjo odgovornost. Če je partizan špekulant, ga je treba razkrinkati in še bolj kaznovati, če je partizan zločinec, ga je treba še strožje obsoditi! Kajti kot partizan je dvakrat kriv. Kot bорец Jugoslovanske armade, bорец narodne vojske, ki nosi na svojem praporu zapisano: za demokracijo, red in zakonitost, je partizan poklican, da brani in utrjuje zakone, ki so v korist ljudstva. Temu gospodu in vsem njemu enakim zgovorno priča tole:

Pred vojaškim sodiščem mesta Maribor se je l. VIII. zagovarjalo 5 članov narodne milice: Zaver Ivan — Branko, ki je bil okrajni načelnik NM Maribor — levi breg, Sapec Mirko — Matjaž, ki je bil politikomisar bataljona NM in miličnik Horvat Albin, Merkač Karel in Škerbinek Anton. Maja meseca, kmalu po osvoboditvi Maribora, so omenjeni izbrali svoj položaj kot organi varnosti in zaštite naroda ter plenili narodno imovino. Glavni krivec je Zaver, ki je vršil zaplembe na domu pobegelega Nemca dr. Radiča in na domu aretiranih kulturnodvojev Pintarja in Brudermana. Vsega blaga, ki si ga je prisvojil Zaver, se niso našli, precej pa ga je imel spravljeneja pri svoji prijateljici Rižnarjevi. Najprej je Zaver trdil, da je hotel vse razdeliti med miličnike. Ker pa je bila med najdenim večinomla je ženska roba, dva duca ženskih nogavic, 60 m blaga za ženske obleke in mnogo drugega, je moral ta svoj zagovor preklucati. Zdej se je spomnil, da sploh ni vedel, kaj je narodna imovina in da je vse skupaj našel v neki bali, ki jo je ob preprtu izgubil ne vem kdo. Pa so ga miličniki, ki sede na isti zatočni klopi zagovorili, ko so ga večkrat opozarjali, da se ne sme samovoljno prisvajati stvari. In isto je opozarjal radio ter na plakatih in v časopisu je pisalo o tem. Pred priznanjem je Zaverju ostal edino še izgovor, da je nameraval pač vse prijaviti upravi narodne imovine ob popisu imetja pobegelega Radiča in zaprtih kulturnodvojev. Tega izgovora so se trdno oklepali tudi Sapec, Horvat, Merkač in Škerbinek, ki so si prisvojili 21 preprog iz Radičeve vile in si jih razdelili. Precej trdovratni so bili vsi obtoženci. Točko za točko jim je bilo treba dokazati, preden so dobili sodniki od njih priznanje. Ko je tožilec zahteval najstrožjo kazen, je poudaril, da so kot organi Narodne milice zlorabljali zaupanje naroda, ki gleda v njih svoje zaščitnike.

Sapce je obsojen na 4 leta odvzema svobode s prisilnim delom, Horvat, Merkač in Škerbinek na isto kazen za dobo treh let, Zaver pa na smrt s streljanjem. Tako je treba izločiti škodljive elemente iz zdravega naroda. Toda pri tem mora sodelovati vse ljudstvo. Gotovo je bilo dosti ljudi, ki so vedeli za početje te petorice, pa so mrmrali med seboj kot tisti gospod: »Partizani lahko delajo kar hočejo.« Šele na sestanku Magdalenskega kvarta v Mariboru je delegat pri komisiji za upravo narodne imovine tako od strani slišal nekaj o izginulih preprogih, stvar dalje raziskoval in končno napravil prijavo.

Resnici je treba pomagati na dan, pa bo dosti manj brezpolnega tarnanja, ki pušča v ljudeh le nezadovoljstvo in ubija njihovo voljo do dela. Dž.

Novomeški župan pred sodiščem

Občinski svet z županom na čelu obsojen zaradi sodelovanje z okupatorjem

Pred novomeškim vojaškim sodiščem je bila zaključena razprava proti bivšemu novomeškemu občinskemu odboru in proti županu dr. Polensku. Dr. Polenski je bil prej zdravnik nato pa je stopil v sramotno službo okupatorja. Zamenjal je raje zdravniški poklic z županskim. Dr. Polenski je bil veren italijanski sluga in je vestno izpolnjeval vse predpise italijanskih oblasti. Nikdar ni pomislil, da bo moral zato dati enkrat račun slovenskemu narodu in vendar ga je dajal.

Da bi se prikupil italijanskim krivnikom, je predlagal krvavega fašističnega komisarja Graziolija za častnega meščana Novega mesta. Vplival je na odbornike, da so izglasovali in podpisali sklep o imenovanju Graziolija za častnega meščana Novega mesta. Dosegel je tudi pri odbornikih, da so izročili Grazioliju kip avstrijskega cesarja Rudolfa s pergamentom. Za časa njegovega županovanja je občinski odbor sklenil, da so preimenovali novomeške ulice z italijanskimi propagandnimi imeni. Zastavil je med odborniki svoj vpliv, da so odobrili »Legijski smrtic« 10.000 lir podpore. Sodeloval je v organizaciji Remschack, kjer je vodil obrambna in utrjevalna dela. Za vse to je Polenski užival pri italijanskih oblasteh podpore in usluge, ki so bile njemu osebno v korist, pa naj bi potem šle kakor koli na škodo slovenskemu narodu. Obsojen je bil na osem let izgube svobode s prisilnim delom, na zaplembo vsega imetja ter na izgubo državljanjskih pravic za dobo osmih let.

Odbornik Felko Franc je bil domobranski oficir in zagrizen nasprotnik OF, izdal je zavedne rojake okupatorju in jih teroriziral s pretepanjem. Dajal je sezname ljudi okupatorju, katere so potem odpeljali v internacijo, kjer so mnogi pomrli. V odsotnosti je bil obsojen na 20-let prisilnega dela z zaplembo imovine in na 10 let izgube državljanjskih pravic.

Ostali odborniki so bile bedne hlapčevske figure, ki so le kimali vsemu kar je velel gospod župan Polenski, podpisali kar koli, pa naj bi bilo to še tako proti koristim slovenskega naroda.

Agnish Andrej, kleparski mojster in posestnik ter občinski odbornik je podpisal vse sramotne sklepe, ki so bili predloženi na sejah. Obsojen je na zaplembo imetja z zakonsko omejitvijo ter na 2 leti izgube državljanjskih pravic.

Turk Josip, trgovec in posestnik ima poleg drugih grehov prav tako na vesti, da je odobral in glasoval za vse sramotne sklepe novomeške občinskega odbora med okupacijo. Kaznovan je na 6 let odvzema svobode, zaplembo premoženja ter na pet let izgube državljanjskih pravic.

Skebe Venčeslav, šolski nadzornik in odbornik je za ista nizkوتا dejanja obsojen na dve leti prisilnega dela in na pet let izgube državljanjskih pravic.

Ša kazen. Če bi bil šel k četovodji, bi bil dobil 20 težkih udarcev.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Razprava pred višjim vojaškim sodiščem JA

Izdajalsko in zločinsko početje Mihajloviča in njegovih četnikov

V Beogradu se pred višjim vojnim sodiščem Jugoslovanske armade še vedno nadaljuje proces proti članom tako imenovanega »Centralnega Nacionalnega Komiteta« in ostalih članov organizacije Draže Mihajloviča. Ko je predsednik sodišča izpraševal obtoženca Lukačevića, je Lukačević dal zanimive podatke o tesnih zvezah in sodelovanju četnikov Draže Mihajloviča z italijanskimi in nemškimi okupatorji pomladi 1943. leta v Hercegovini in Dalmaciji.

Predsednik: »V čem je bilo sodelovanje med četniki in italijanskimi okupatorji proti NOV?«
Lukačević: »V vsem. Oskrbovali smo se izključno od Italijanov. Dobiljali smo hrano, municijo, orožje in plačo za vojake.«

»Dobro, a to ni še nič. To je lahko le vojna zvijača, da se izmami nekaj municije. Kako pa je bilo v operacijah?«

»V operativnem pogledu je bilo tako, da so bili v Belem Polju pri Mostarju italijanski bataljoni skupaj s četniki na položaju.«

»Kako so se morale po tem načrtu razvijati operacije?«

»Za vsako ceno je bilo treba preprečiti prodor partizanov preko Hercegovine in jim onemogočiti, da bi se mogli vrniti.«

»Ali ste bili obveščeni, da je bilo med NOV velikansko število ranjencev?«

»Nisem.«
»Ali vam je bilo znano, da so bili partizani obkoljeni? Ali ste slišali taktat, da je IV. proletarska brigada z golimi rokami zaustavila nemške tanke?«

»Tega nisem vedel. Pozneje pa sem čul o tem.«

»A veste, zakaj jih je zaustavila? Zato, ker je maršal Tito, naš vrhovni komandant, ukazal: Niti en ranjenec ne sme priti sovražniku v roke! Ali veste, da ste tedaj onemogočili premik junaških vojsk, ki ni hotela pustiti sovražniku svojih težkih ranjencev? Ali ste vedeli, da je bila to nadčloveška bitka za ranjence?«

»Obtoženci molče.«
»Ko so partizani prebili položaje, kdo je potem prevzel komando nad četniki? Je bila še pod Ostojičevim vodstvom?«

»Ne, ker je prišel Draža Mihajlovič in osebno prevzel komando.« je izjavil obtoženec.

Predsednik je nato omenil, da je Mihajlovič poslal Jevdjeviču, delegatu Vrhovne komande za zvezo z Italijani, depešo, v kateri ukazuje, naj se četniki v potrebi obrnejo za pomoč k Nemcem. Nato je vprašal obtoženca: »Ali je z Nemci prišlo do sodelovanja v operacijah?«

»Da, kapetan Kovačević je bil v zvezi s Hescom. Nemci nam v začetku niso dajali hrane, dokler je sami nismo začeli zahtevati.«

»Zakaj so bili Nemci dolžni vam dajati hrano?«

»Komandanti so to zahtevali od Nemcev zaradi tega, ker so z njimi sodelovali v operacijah proti partizanom.« Obtoženec nato prizna, da je z vednostjo in po ukazu Draže Mihajloviča, ki ga je imenoval za političnega zastopnika četnikov pri Nemcih, potoval z nemškimi oficirji preko Sarajeva v Beograd.

Javni tožilec: »Povejte mi, kako je Draža Mihajlovič vzdrževal zvezo s Slovenijo in preko koga?«

»V Ljubljani je imel svojega delegata.«
»Kako se je imenoval?«

»Imenoval se je polkovnik Novak.« Kdo je bil pozneje, ne vem. Dokler je bil Novak, sem zanj vedel, ker je Jevdjevič s svojo radio-odajno postajo na Sušaku vzdrževal z njim zvezo.«

Mihajlovičevski gestapovski teroristi

Nato je bila zaslišana skupina teroristov Draže Mihajloviča, ki je v osvobodjeni Srbiji izvrševala gestapovske direktive. S svojimi terorističnimi akcijami v osvobodjeni Srbiji so nameravali povzročiti spopad med zavezniki. Predsednik sodišča je razložil, da so se ti izmečki solah v posebnih teroristični šoli pri Dunaju. Po končani šoli

so na koncu 1944. leta in v začetku 1945. prišli v Sarajevo. Tu so se sestali z Dražo Mihajlovičem. Mihajlovič jih je razdelil v teroristične trojke in jim ukazal, naj se prebijejo v osvobodeno Srbijo. Dolžnost teh trojk je bila, ustanavljati nove trojke, vršiti diverzantske in teroristične akcije, dokler ne bi »Jugoslovanska vojska v domovini osvobodila Beograda od komunistov in s seboj pripeljala mladega kralja Petra.« kakor je Kalabič pisal obtoženemu Gašpareviču.

»Kaj pa je to?« je predsednik vprašal obtoženca in mu pokazal znak črnega mačka na rdečem polju.

»To je angleški znak, ki smo ga nosili na levem rokavu.«

»Zakaj?«

»Mislim, da je to znak čet maršala Aleksandra. Nam je služil za varanje ljudi, da bi o nas mislili, da smo angleški vojaki. V navodilih, ki so nam jih dali, so nam naglasili, da je treba predstavljati vso organizacijo, kot da je vodijo Angleži. Ves teroristični material, ki smo ga nosili s seboj, je imel značke angleških tvornic. Vse to je bilo potrebno, da je nam služilo kot predpogoj za izzivanje konfliktov v vprašanju Jugoslavije med zahodnimi zavezniki in Sovjetsko zvezo.«

»Ali je Draža računal na ta spopad?«

»Računal — obtoženec je pritril obtoženi Gašparevič. — Obtoženec je nato pripovedoval, kako se mu je posrečilo, da se je pritihtapil do Beograda. Tu se je povezal z Mimirom Petrovičem, ki je bil radio-telegrafsko povezan z Vrhovno komando Mihajloviča in dajal lažna poročila o stanju v osvobodjeni Srbiji. Petrovič je priznal, da je obveščal Vrhovno komando in preko nje Gestapo, kod se premikajo sovjetske čete. Za njim je obtoženec Popović priznal, da je sodeloval in pomagal obtoženemu Petroviču pri vohanskem delu.

Jovan Grkovič, kapetan I. reda bivše jugoslovanske vojske, je obtožen, da je kot vojni uradnik in mobilizacijskem oddelku poveljstva mesta Beograda po osvoboditvi Beograda, ko je vojna še trajala, zlorabljal svoje službeno mesto. Strogo zaupne spise mobilizacijskega značaja kakor tudi druge, je kradel in izročal dr. Božidar Popoviću in nekemu visokemu funkcionarju četniške organizacije v Beogradu. Vedel je, da bodo ti zaupni spisi izročeni vrhovnemu poveljstvu Draže Mihajloviča in gotovim inozemskim elementom, ki so delali v Beogradu na škodo interesov naše dežele. V važne vojne ustanove je razmeštil nekaj vojnih obveznikov, za katere je vedel, da so do osvoboditve pripadali četniški organizaciji v Beogradu, jih izkoriščal za svojo obveščevalno službo in preko njih prišel do strogo zaupnih vojnih informacij, ki jih je dajal dr. Popoviću in drugim. Nabavljal je tehnični material za propagandno delo četniške organizacije v Beogradu s tem, da je ukradel del materiala iz poveljstva mesta Beograda. Grkovič izjavlja, da se čuti krivega. Zanika pa, da bi bil izdal mobilizacijsko številčno stanje in pravil, da je prišel nek človek in mu ga na domu izmaknil. Na vprašanje, kako so se pojavili ti akti na njegovem domu, je odgovoril, da so »zašli pomotoma v njegovo torbo«. K njemu je prišel nek neznanec in ga pozval, naj pristopi k organizaciji Draže Mihajloviča. Priznava tudi, da je izdal Popoviću »listič« s podatki o neklih obveznikih. Menil je, da gre samo za intervencije in zanika, da bi bil nabiral ljudi in kradel material. Na vprašanja javnega tožileca je dajal Grkovič nejasne odgovore, da bi olajšal teži obremenilnih dejstev.

Zatem je bila zaslišana priča Miodrag Rašić, uradnik Direkcije tramvaja in razsvetljave iz Beograda, ki je izjavil, da je 27. julija 1944. odšel v vas Čibukovec k svoji ženi in trem otrokom, ki so pobegnili iz Beograda pred bombardiranjem. V tem kraju je bil Vojin Vojnovič četniški poveljnik. V vojih, ki so jih imele tega dne četniške enote z neki mpartizanskim odredom, se je Miodrag Rašić pridružil partizanom in sodeloval z njimi v boju. Četniki so ga kmalu zajeli in odvedli v svoj glavni stan, od koder je Rašić pobegnil. Na begu so ga ponovno zajeli in odvedli v vas Dudovico. Vojnovičevi četniki so izvabili od žene Miodraga Rašića 50.000 dinarjev, ki jih je morala prinesiti nekemu četniškemu poveljniku. »V vasi Dudovici«, je izjavila priča, »so me postavili pred zid, da bi me ustrelili. V tem pa je pristopil neki Vojnovičev krvnik in dejal, da me morajo najprej mučiti, ker so prišle neke informacije. Tedaj je pristopil k meni Vojnovič, mi opsoval komunistično mater in sestro ter me udaril s pestjo v oko, rekoč, da se ne smem več pojaviti v kotubarskem okraju.«

Obtoženi Vojnovič se je pri tej izjavi izjavil z raznimi izgovori ter se začel zadirati na sodišče in pričo, Nato se je obrnil k priči in dejal: »Bodite srečni, da imate še glavo na vratu. Če bi imeli takrat opravka s kom drugim, ne bi sedaj stali tukaj.« Na vprašanje javnega tožileca, ali je udaril Rašića s pestjo, je Vojnovič odgovoril: »Dal sem samo dve zaušnici in to je bila najmilej-

ša kazen. Če bi bil šel k četovodji, bi bil dobil 20 težkih udarcev.«

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

Zatem se je nadaljevalo s branjem dokazilnega materiala: raznih propagandnih brošur, spisov, brozjav in naredk poveljnikov in funkcionarjev organizacije Draže Mihajloviča, ki jasno potrjujejo vse obtožbe, ki jih navaja obtožnica.

